Άρης Ιωαννίδης

Λατινικά Γ' Λυκείου

Μεταφράσεις και Επαναληπτικά Κριτήρια Αξιολόγησης

Β' Μέρος

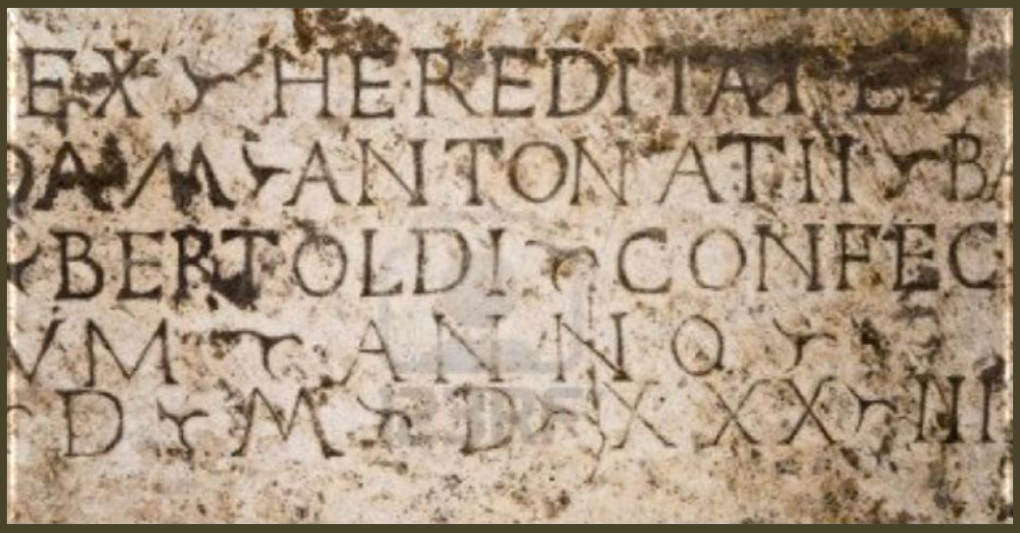

schooltime.gr | Εκπαίδευση

schooltime.gr

ο Άρης Ιωαννίδης γεννήθηκε το 1973 στο Βόλο. Το 1991 εισήχθη στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, απ' όπου έλαβε το πτυχίο του το 1995. Από το 1996 ασχολήθηκε με ιδιαίτερα μαθήματα, ενώ από το 2006 διευθύνει το «Φιλολογικό και Οικονομικό Φροντιστήριο», στο Βόλο με δύο εκπαιδευτήρια.

Επικοινωνία: 24210-23227

Άρης Ιωαννίδης

Λατινικά Γ΄ Λυκείου

Μεταφράσεις και Επαναληπτικά Κριτήρια Αξιολόγησης

Β΄ Μέρος

schooltime.gr | Εκπαίδευση

Άρης Ιωαννίδης, «Λατινικά Γ' Λυκείου, Μεταφράσεις και Επαναληπτικά Κριτήρια Αξιολόγησης, Β' μέρος»

ISBN:

Φεβρουάριος 2017

© schooltime.gr για την παρούσα έκδοση

© Άρης Ιωαννίδης

Εκδοτική επιμέλεια - Σελιδοποίηση: Γιώργος Β. Σκάθαρος

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Εκδόσεις schooltime.gr

Φιλολογική επιμέλεια: Άρης Ιωαννίδης

Εκδόσεις schooltime.gr, Σειρά «Εκπαίδευση»

Τηλ.: 6977554086

Ηλεκτρονική επικοινωνία: info@schooltime.gr, publications@schooltime.gr

website: www.schooltime.gr

Με τη σύμφωνη γνώμη του Εκδότη και του Συγγραφέα, το παρόν έργο διατίθεται στο κοινό δωρεάν σε μορφή ψηφιακού βιβλίου (pdf) αποκλειστικά μέσω του δικτυακού τόπου schooltime.gr.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή του έργου – ολική, μερική ή περιληπτική – η διανομή και η παρουσίασή του στο κοινό κατόπιν έγγραφης άδειας του Εκδότη και υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: Αναφορά των δημιουργών - πηγής προέλευσης, μη εμπορική χρήση, όχι παράγωγα έργα.

Επαναληπτικά Κριτήρια Αξιολόγησης Λατινικών

Κείμενο 24ο

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΕΝΟΣ ΨΕΥΤΗ

Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasica sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: "Quid?" inquit "Ego non cognosco vocem tuam?" Visne scire quid Nasīca responderit? "Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?"

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.
2. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:
    - venisset: β' ενικό υποτακτικής παρατατικού και μέλλοντα
    - dixisset: γ'πληθυντικό υποτακτικής και β' ενικό προστακτικής ενεστώτα
    - esse: να κλιθεί η προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα
    - exclamavit: γ' πληθυντικό οριστικής παρατατικού της ενεργητικής και της παθητικής περιφραστικής συζυγίας.
    - mentiebātur: να γραφούν όλοι οι τύποι που σχηματίζει από την ενεργητική φωνή.
    - cognosco: γ'ενικό οριστικής παρακειμένου και στις δύο φωνές
    - es: β'πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού και μετοχές όλων των χρόνων
    - credidi: α' ενικό οριστικής μέλλοντα και απαρέμφατα όλων των χρόνων στην άλλη φωνή
    - quaererem: όλοι οι ονοματικοί τύποι και των δύο φωνών
    - fecerit: β'ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα στην άλλη φωνή
    - accipe: γ'πληθυντικό οριστικής υπερσυντελίκου και β'ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα παθητικής φωνής.

- scire: μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα και προστακτική των ίδιων χρόνων.
- visne: να κλιθεί στην οριστική και υποτακτική ενεστώτα και παρατατικού.
- inquit: να γράψετε όλους τους τύπους που σχηματίζει το συγκεκριμένο ελλειπτικό ρήμα.

3. domi: να κλιθεί στους δύο αριθμούς και να αναφέρετε τους τύπους του που έχουν επιρρηματική σημασία / χρήση (τόπου).
4. quaerenti: να κλιθεί και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.
5. Cornēlius, ostium: να κλιθούν και στους δύο αριθμούς εφόσον είναι δυνατόν.
6. dies: τι γνωρίζετε για το γένος του συγκεκριμένου ουσιαστικού;
7. Να μεταφέρετε τα προσηγορικά ονόματα της α', β' και γ' κλίσης στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού. (ΚΕΕ)
8. Να κλίνετε στον πληθυντικό αριθμό το επίθετο "paucus" μαζί με το ουσιαστικό "dies" και το επίθετο "impudens" με το ουσιαστικό "homo". (ΚΕΕ)
9. Ποια η σημασιολογική διαφορά μεταξύ των αντωνυμιών "is" και "ipse";
10. Τι γνωρίζετε για τον τρόπο κλίσης του ρήματος "do" ως απλού και ως συνθέτου;
11. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό. Να μη θίξετε τους τύπους εκείνους που, αν μετασχηματιστούν, προκύπτουν προτάσεις νοηματικώς εσφαλμένες:
    - Ille sensit illam domini iussu id dixisse.
    - Visne scire quid hic responderit?
    - Exclamavit is se domi non esse.
12. impudens : να γραφούν οι άλλοι βαθμοί του επιθέτου και του επιρρήματος και να κλιθεί το ουδέτερο γένος του επιθέτου στο συγκριτικό βαθμό και στους δύο αριθμούς.
13. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και την πτώση που τις συνοδεύει.
14. Να γίνει πλήρης γραμματική αναγνώριση αντωνυμιών : ei, eum, illam, id, illum, quid, se, ego, tuam, te, tuae, tu, mihi, ipsi
15. e, illam, , quid, se, ipsi: να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις στο θηλυκό γένος και στους δύο αριθμούς.
16. tuam, te, tuae, tu, mihi: να γραφούν οι αντίστοιχοι τύποι στα άλλα πρόσωπα.

17. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις: “ποιητής”, “νῦν”, “βούλομαι”, “στόμα”, “Ιανουάριος”, “γνωρίζω”.
18. Να γράψετε όσες λατινικές λέξεις γνωρίζετε που σημαίνουν: “πόρτα”, “γνωρίζω”, “ερωτώ”.
19. Να γίνει συντακτική αναγνώριση των υπογραμμισμένων λέξεων.
20. Να αντικατασταθούν οι απόλυτες αφαιρετικές από τον ιστορικό cum με υποτακτική του υπερσυντελίκου π.χ. Caco interfecto Hercules ex Italiā discessit: Cum Hercules Cacum interfecisset, ex Italiā discessit.(σχολικό βιβλίο)
    - Delētis legionibus
    - Gallis interemptis
21. Στις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου που εκφέρονται με υποτακτική να δικαιολογηθεί ο χρόνος εκφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες της ακολουθίας των χρόνων
    - “cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset”
    - “cum te quaererem”
    - “cum Ennius ad Nasicam venisset”
22. «Visne scire quid Nasīca responderit?»:Να αποδοθεί η ερώτηση με όλους τους πιθανούς τρόπους.
23. Να αναγνωριστεί το είδος και να δικαιολογηθεί η εισαγωγή όλων των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου.
24. Με βάση τον κανόνα της ακολουθίας των χρόνων να αλλάξετε το χρόνο της υποτακτικής, έτσι ώστε να εκφράζονται όλες οι χρονικές βαθμίδες:
    - Paulus rogavit a quo Carthago deleta esset
25. Να συμπληρώσετε το σωστό τύπο της υποτακτικής, έτσι ώστε να εκφράζεται η χρονική βαθμίδα που σας δίνεται στην παρένθεση.
    - Paulus rogat quid Nasica ..... (facio, σύγχρονο).
    - Paulus rogavit ubi illum hominem..... (video, β' εν., προτερόχρονο).
26. «Acippe nunc quid postea Nasic fecerit», «Vis scire» : να εκφραστεί η απαγόρευση με κάθε δυνατό τρόπο .
27. Paucis post diebus : να διατυπώσετε τον προσδιορισμό με άλλο ισοδύναμο τρόπο.
28. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- cum... ancilla dixisset eum domi non esse, Nasica sensit illam domini iussu id dixisse
- quid postea Nasica fecerit
- Paucis post diebus cum Ennius eum a ianua quaereret, exclamavit Nasica...
- Ego non cognosco vocem tuam?
- Visne scire quid Nasica responderit?
- tu mihi ipsi non credis?

29. Να αναλύσετε τις μετοχές σε δευτερεύουσες προτάσεις :
    - eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset
    - Tum Ennius indignatus quod Nasica tam aperte mentiebatur ... inquit :…
30. Να μετατρέψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις σε μετοχές:
    - Paucis post diebus cum Ennius Nasicam a ianua quaereret, exclamavit Nasica se domi non esse, etsi domi erat.
    - Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse;
    - Tum Ennius indignatus quod Nasica tam aperte mentiebatur, inquit :
31. Να αναγνωρισθούν συντακτικώς όλοι οι προσδιορισμοί του χρόνου του κειμένου.
32. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit: να αντικατασταθεί το ρήμα της κύριας πρότασης με οριστική παρακειμένου και στη συνέχεια να κάνετε τις αλλαγές που απαιτούνται στη δευτερεύουσα, σύμφωνα πάντα με την ακολουθία των χρόνων.
33. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse : να μετατρέψετε την κύρια πρόταση σε :
    - δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει αιτιολογία πραγματική-αντικειμενικά αποδεκτή.
    - δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει υποκειμενική ή υποθετική αιτιολογία.
    - δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει αιτιολογία που είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας.
34. domi : να αντικατασταθεί από τις παρακάτω λέξεις, ώστε να εκφράζεται η ίδια επιρρηματική σχέση :

- Roma
- Carthago
- Italia

35. «Homo es impudens», «ancillae tuae credidi te domi non esse»: να γίνει απαρεμφατική σύνταξη με εξάρτηση από το «Nasica dixit»

36. Να μετατρέψετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων σε απαρέμφατα εξαρτώμενα από την πρόταση Cicero narrat και να δικαιολογήσετε τις αλλαγές που απαιτεί η απαρεμφατική σύνταξη.

- P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venit.
- Nasica ab ostio Ennium quaerebat.
- Ancilla iussu domini mentiebatur.

Κείμενο 25ο

ΠΩΣ ΕΝΑ ΣΥΚΟ ΣΤΑΘΗΚΕ ΑΦΟΡΜΗ

ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitote decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolite confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthago deleta est.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.
2. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των κυρίων ονομάτων του κειμένου (ΚΕΕ)
3. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και να δηλώσετε το γένος τους. (ΚΕΕ)
4. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και στους δύο αριθμούς των τριτοκλίτων ουσιαστικών που σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού με κατάληξη –ium.
5. Των μονοκατάληκτων επιθέτων του κειμένου να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των δύο αριθμών στο αρσενικό και στο ουδέτερο γένος.
6. hanc ficum: Να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς
7. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις ενικού και πληθυντικού αριθμού, και στα τρία γένη, της μετοχής του ενεστώτα που απαντά στο κείμενό σας.
8. Των αποθετικών και ημιαποθετικών ρημάτων του κειμένου να γραφούν όλοι οι τύποι της ενεργητικής φωνής.

9. Να γραφούν τα παραθετικά όλων των επιθέτων και των επιρρημάτων του κειμένου.

10. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι των ρημάτων:

    - memini: προστακτική ενεστώτα
    - attulit: προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα, β' ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα παθητικής φωνής.
    - decerptam esse: το απαρέμφατο μέλλοντα και στις δύο φωνές
    - dixissent: το γ' ενικό και πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα
    - scitote: προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα
    - cavete: η ονομαστική πληθυντικού μετοχής ενεστώτα και μέλλοντα και στα τρία γένη
    - nolite: το γ' ενικό υποτακτικής ενεστώτα και να κλιθεί η προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα.
    - confidere: το γ' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
    - consulturum esse: το β' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου και υπερσυντελίκου
    - recipio: το β' ενικό και πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα
    - do: το γ' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα .

11. neminem: να κλιθεί και στους δύο αριθμούς.

12. quodam: να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις ενικού και πληθυντικού του ουδετέρου γένους.

13. . Να γίνει γραμματική αναγνώριση των αντωνυμιών του κειμένου.

14. tertium: να κλιθεί και στους δύο αριθμούς, στο γένος που βρίσκεται.

15. Να συμπληρωθούν τα κενά με το σωστό τύπο της προστακτικής.

    - (Tu) ……. epistulam ad Ciceronem (defero)

16. Τα ρήματα ignoro, respondeo και aperio να κλιθούν στην προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα και στις δυο φωνές.

17. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

    - patribus: η γενική πληθυντικού και αφαιρετική ενικού
    - recentem: η αφαιρετική ενικού
    - hostem: η αιτιατική και η γενική πληθυντικού
    - opibus: η γενική πληθυντικού και η αφαιρετική ενικού
    - vobis: η γενική πληθυντικού
    - discrimine: η ονομαστική πληθυντικού

18. Να αναγνωριστούν οι προστακτικές του κειμένου. (σχολικό βιβλίο)

19. Να προσδιορίσετε το είδος των απαρεμφάτων του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκονται. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου τους.

20. Να εντοπίσετε τις αναφορικές δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς τους.

21. «Cum omnes recentem esse dixissent»: να αναγνωριστεί πλήρως η δευτερεύουσα πρόταση και να αντικατασταθεί ο «cum» με τον «ubi»

22. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε το συντακτικό τους ρόλο

23. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της ελληνικής (αρχαίας και νέας).

24. ostendens: να αναλυθεί η μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

25. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

    - Μην έχεις εμπιστοσύνη στα λόγια του! (verba)
    - Κόψτε το σύκο από (ex + αφ.) το δέντρο! .(σχολικό βιβλίο)

26. Να δικαιολογηθεί με βάση τους κανόνες της ακολουθίας ο χρόνος της πρότασης: quando … putetis (πλάγια ερώτηση). (σχολικό βιβλίο)

27. Carthagine: να δηλώσετε την ίδια επιρρηματική σχέση με τις παρακάτω λέξεις:

    - Athenae
    - domus
    - Italia
    - Ephesus

28. ante tertium diem: να δηλωθεί η επιρρηματική σχέση του χρόνου με άλλο ισοδύναμο τρόπο.

29. Να γίνει η απαρεμφατική σύνταξη:

    - Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus inquit (εξάρτηση : Sallustius narrat, Cato narrat, Cato dicitur)
    - Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthago deleta est. (εξάρτηση : Plinius narrat)

30. Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου.

31. Να μετατραπεί η δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή :

    - Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis.

32. praecocem: να αναλυθεί σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

33. Να συμπληρώσετε τα τακτικά αριθμητικά που αντιστοιχούν στους δέκα πρώτους αριθμούς:

    - ..... ficum
    - ..... bellum
    - ..... diem
    - ..... ianuam
    - ..... hom

- ..... puero
- ..... cohorti
- ..... numerus
- ..... legionis
- ..... filius (ΚΕΕ)

34. Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit: να μετατρέψετε την 1η κύρια πρόταση σε μετοχική φράση και σε δευτερεύουσα χρονική που θα δηλώνει το προτερόχρονο εισαγόμενη:
    - με το σύνδεσμο postquam και
    - με το σύνδεσμο cum (ιστορικό-διηγηματικό)
35. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Να μετατραπεί η 1η κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει :
    - αιτιολογία πραγματική-αντικειμενικά αποδεκτή
    - αιτιολογία υποκειμενική- υποθετική (να παραλειφθεί το Itaque)
36. Να τραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:
    - Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine.
    - Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite.
    - Interrogo vos
    - Itaque cavete periculum
37. Να τραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:
    - «quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore».
    - Atqui ante tertium diem scitote (hanc ficum) decerptam esse Carthagine
    - Statimque sumptum est Punicum bellum tertium (a Romanis), quo Carthago deleta est (a Romanis).
38. Στις παρακάτω προτάσεις να δηλωθεί η απαγόρευση με άλλο τρόπο και να εκφραστεί προτροπή:

- Opibus urbis nolite confidere .
- Neminem credideritis patriae consulturum esse .

39. Να εκφραστεί απαγόρευση και με τους δύο τρόπους:

- cavete periculum.
- tutamini patriam.
- Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite.
- Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!

Κείμενο 27ο

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΩΡΙΜΑΖΕΙ ΟΠΩΣ ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti legit. Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia quae scripsisset, sed videri tamen ea sibi duriora et acerbiora. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliora enim fore spero, quae deinceps scribam. Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniis: quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda; sed quae gignuntur statim vieta et mollia, non matura mox fiunt sed putria».

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των κυρίων ονομάτων του κειμένου (ΚΕΕ)

3. Να αναγνωριστούν όλα τα επίθετα συγκριτικού βαθμού του κειμένου. (σχολικό βιβλίο)

4. Poma acerbiora: να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς. (σχολικό βιβλίο)

5. Να αναγνωριστούν οι γραμματικοί τύποι lēgit (διαφορά από το lĕgit;) και idem. (σχολικό βιβλίο)

6. Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

- Ο Πακούβιος ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία από τον Άκκιο.
- Οι τραγωδίες μου θα είναι καλύτερες από αυτήν (haec).

7. Των προσηγορικών ονομάτων του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού. (ΚΕΕ)

8. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της ελληνικής (αρχαίας και νέας). (ΚΕΕ)

9. Να εντοπίσετε τα επίθετα του κειμένου και να γράψετε τους τρεις βαθμούς τους και στα τρία γένη στην πτώση που βρίσκονται (όσα διαθέτουν) και τους βαθμούς των αντίστοιχων επιρρημάτων τους.

10. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

- Accius: γενική και κλητική ενικού
- urbe: γενική και αιτιατική πληθυντικού
- grandi aetate: αφαιρετική ενικού και πληθυντικού
- tragoediam suam: δοτική ενικού
- nomen: ονομαστική και δοτική πληθυντικού
- desideranti: αφαιρετική ενικού
- meliora: αφαιρετική ενικού και γενική πληθυντικού
- ingeniis: γενική πληθυντικού
- putria: γενική και αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους

11. Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα:

- venisset: α΄ ενικό και πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα
- recesserat : β΄ενικό ενεστώτα της προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- devertit: χρονική και εγκλιτική αντικατάσταση
- desideranti: αφαιρετική ενικού και γενική πληθυντικού
- erat : να γραφούν οι ονοματικοί τύποι
- legit: ο ίδιος τύπος στην άλλη φωνή
- dixit : β΄ενικό και πληθυντικό ενεστώτα και μέλλοντα προστακτικής και των δυο φωνών
- scriprisset: γ΄ ενικό υποτακτικής παρατατικού και παρακειμένου
- videri: απαρέμφατο μέλλοντα και παρακειμένου

- spero: γ΄ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- inquit : γενική ενικού αριθμού της μετοχής ενεστώτα στο αρσενικό και το θηλυκό γένος
- paenitet : χρονική αντικατάσταση
- fiunt: β΄ πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα και στις δύο φωνές και να γραφεί το γερουνδιακό
- gignuntur: α΄ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελίκου και συντελεσμένου μέλλοντα
- fore : β΄ ενικό υποτακτικής όλων των χρόνων
- aiunt : γ΄ ενικό οριστικής παρακειμένου

12. Των αποθετικών και ημιαποθετικών ρημάτων του κειμένου να γραφούν όλοι οι υπάρχοντες ενεργητικοί τύποι. (ΚΕΕ)

13. Να αναγνωριστούν όλες οι αντωνυμίες του κειμένου και να κλιθούν στο ουδέτερο γένος και στους δύο αριθμούς.

14. desideranti: Να αναλυθεί η αιτιολογική μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους δυνατούς τρόπους.

15. «quae dura et acerba nascuntur»: να συμπτυχθεί η δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχικό σύνολο

16. Να εντοπιστούν και να χαρακτηριστούν οι δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου και να δικαιολογηθεί η έγκλιση και ο χρόνος με τους οποίους εκφέρονται.

17. Να αναγνωριστούν συντακτικώς όλοι οι προσδιορισμοί του κειμένου.

18. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις υπογραμμισμένες λέξεις.

19. Να προσδιορίσετε το είδος των απαρεμφάτων του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκονται. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου τους

20. ex urbe Roma / Tarentum: να αντικατασταθούν από τις παρακάτω λέξεις, εκφράζοντας την ίδια επιρρηματική σχέση:

- domus
- Athenae
- Italia
- Roma

21. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- Accius...tragoediam suam...ei desideranti legit.
- Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia quae scripsisset.
- quae deinceps scribam

22. Να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

- Tum Pacuvius dixit ...videri tamen ea sibi duriora et acerbiora.

23. Να μετατραπεί η δευτερεύουσα αναφορική πρόταση σε υποθετική, ώστε να δηλωθεί υπόθεση πιθανή:

- quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda;

24. Να γίνει απαρεμφατική σύνταξη της πρότασης:

- «Accius tragoediam suam ei desideranti lēgit»

Με εξάρτηση:

- "Accius dicit…"
- "Pacuvius tradit…"
- "Dicitur…"

qui multo minor natu erat…/ sed videri tamen ea sibi duriora et acerbiora: ποιο συντακτικό φαινόμενο παρατηρείτε στις προτάσεις; Να το αιτιολογήσετε.

Κείμενο 31ο

Η ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΑ ΔΕ ΒΓΑΙΝΕΙ ΠΑΝΤΑ ΣΕ ΚΑΛΟ

Bello Latino T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Romanorum praefuit. Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: «Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius opera hostes fugati erant, morte multavit.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, εφόσον αυτό είναι δυνατόν και να δηλώσετε το γένος τους.(ΚΕΕ)

3. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και στους δύο αριθμούς (εφόσον αυτό είναι δυνατόν) των τριτοκλίτων ουσιαστικών που σχηματίζουν τη γενική του πληθυντικού με κατάληξη -ium. (ΚΕΕ)

4. Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά της 4ης κλίσης του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, εφόσον αυτό είναι δυνατόν, και να δηλώσετε το γένος τους. (ΚΕΕ)

5. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της ελληνικής (αρχαίας και νέας).

6. Ποιο ουσιαστικό του κειμένου κλίνεται όπως οι μετοχές που χρησιμοποιούνται ουσιαστικά; Πώς κλίνεται;

7. nobili, fortior: Να αντικατασταθούν τα επίθετα στα παραθετικά τους, να σχηματιστούν τα αντίστοιχα επιρρήματά τους καθώς και τα παραθετικά τους.

8. bello Latino, nobili genere, his verbis, singularis proelii, miles Latinus, viribus suis : να κλιθούν οι συνεκφορές και στους δύο αριθμούς.

9. nobili, natus, permotus, adulescens, fortior, omnes : να γραφούν οι αντίστοιχοι τύποι στα άλλα γένη.

10. is, eius, quanto, eum, cuius: να κλιθούν στο αρσενικό και το ουδέτερο γένος και στους δύο αριθμούς.

11. suis : να κλιθεί στο β' πρόσωπο του ουδετέρου γένους για πολλούς κτήτορες.

12. Των αποθετικών ρημάτων του κειμένου να γραφούν όλοι οι ενεργητικοί τύποι.

13. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι :

- natus : β' ενικό υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα
- praefuit : πλάγιες πτώσεις ενικού αριθμού του θηλυκού γένους της μετοχής του ενεστώτα
- abiret : να κλιθεί το ουδέτερο γένος της μετοχής ενεστώτα και στις δύο φωνές και η προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα
- edixit : απαρέμφατα και των δύο φωνών και β'ενικό προστακτικής ενεστώτα της ενεργητικής φωνής
- abstinerent : γ' ενικό και πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής παρακειμένου
- praeterequitavit : αιτιατική και αφαιρετική σουπίνου και μετοχές στην ίδια φωνή
- lacessitus est : να γραφούν οι ονοματικοί τύποι της ίδιας φωνής
- congrediamur : β' ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα
- cernatur : β'ενικό οριστικής και υποτακτικής παρακειμένου
- antecellat : προστακτική ενεστώτα και των δύο φωνών
- confisus : γ'ενικό υποτακτικής όλων των χρόνων
- pugnandi : β' πληθυντικό οριστικής παρατατικού και παρακειμένου

- permotus : προστακτική μέλλοντα
- ruit : απαρέμφατα όλων των χρόνων στην ίδια φωνή
- transfixit : β΄ενικό οριστικής των συντελικών χρόνων στην ίδια φωνή
- spoliavit : γ΄ενικό οριστικής και προστακτικής μέλλοντα
- revertisset : γ΄ενικό υποτακτικής παρακειμένου
- fugati erant : β΄ ενικό προστακτικής ενεστώτα και των δύο φωνών

14. Να αναγνωριστούν οι αφαιρετικές του κειμένου hastā, armis, operā. (σχολικό βιβλίο)

15. Να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

- ...a duce hostium his verbis proelio lacessitus est
- Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat.
- cuius opera hostes fugati errant

16. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- …et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit
- Statim hostes fuga salutem petiverunt.
- Sed consul...adulescentem … morte multavit.

17. natus, confisus, permotus: Να μετατραπούν οι μετοχές σε προτάσεις.

18. fortior hoste:Να δηλωθεί ο β΄ όρος σύγκρισης με τον άλλο τρόπο.

19. Congrediamur : Να εκφραστεί απαγόρευση στο β΄πληθυντικό πρόσωπο και με τους δύο τρόπους.

20. Congrediamur... antecellat: Να δικαιολογήσετε την έγκλιση εκφοράς της κύριας πρότασης της περιόδου.

21. Να αναγνωριστούν οι προτάσεις που εισάγονται με ut.

22. Να αναγνωριστούν συντακτικώς όλοι οι προσδιορισμοί του κειμένου.

23. Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι υπογραμμισμένες λέξεις.

24. Να αναγνωριστούν συντακτικώς όλες οι απρόθετες αφαιρετικές του κειμένου.

25. ut singularis proelii eventu cernatur…/ Tum adulescens… in certamen ruit : να δηλωθεί ο προσδιορισμός του σκοπού με όλους τους δυνατούς τρόπους.

26. Να γίνει απαρεμφατική σύνταξη των παρακάτω προτάσεων, με εξάρτηση τα ρήματα εντός παρενθέσεως:

- Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. (εξάρτηση : adulescens dicit / dicitur).

- Statim hostes fuga salutem petiverunt. (εξάρτηση : Sallustius narrat , hostes dicunt / dicuntur)

27. edixit ut omnes pugna abstinerent : να αντικατασταθεί η δευτερεύουσα πρόταση με τελικό απαρέμφατο

28. Να διατυπωθεί με άλλο τρόπο η έκφραση: cuius opera

29. Paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est; : να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα υποθετική που θα δηλώνει υπόθεση αντίθετη του πραγματικού στο παρόν

30. Paulo post: να δηλωθεί η επιρρηματική σχέση με άλλο ισοδύναμο τρόπο.

31. fortior hoste, hasta eum transfixit : να μετατραπεί το επιρρηματικό κατηγορούμενο σε δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση που θα δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή

32. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.

33. Να συμπτυχθούν οι προτάσεις σε μετοχές:

- Is cum aliquando castris abiret…

- …cum in castra revertisset…

- … hasta eum transfixit…

34. filius eius: να δηλώσετε την κτήση, ώστε να υπάρχει αυτοπάθεια

35. Να αναλύσετε όλους τους επιθετικούς προσδιορισμούς και τις παραθέσεις του κειμένου σε δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις.

Κείμενο 34ο

Ο ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ Ο ΑΦΡΙΚΑΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΗΣΤΑΡΧΟΙ

Cum Africanus in Literno esset, complures praedonum duces forte salutatum ad eum venerunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is fores reserari eosque intromitti iussit. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrare solent, domum reverterunt.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να σχηματίσετε τα παραθετικά όλων των επιθέτων και των επιρρημάτων του κειμένου. Επίσης να σχηματίσετε τα επιρρήματα όλων των επιθέτων και στους τρεις βαθμούς.

3. complures: να κλιθεί στο συγκριτικό βαθμό και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.

4. Να εντοπίσετε τα προσηγορικά ουδέτερα ονόματα της β' κλίσης και να τα μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού εφόσον αυτό είναι δυνατόν. (ΚΕΕ)

5. clara voce, deis immortalibus: Να κλιθούν τα ουσιαστικά μαζί με τα επίθετα που τα συνοδεύουν στον αριθμό που βρίσκονται. (ΚΕΕ)

6. Existimasset: να αναγνωριστεί γραμματικώς ο τύπος και να δικαιολογηθεί ο σχηματισμός του.

7. Να εντοπίσετε τα ρήματα της κατηγορίας του “capio”. Να κλίνετε την οριστική ενεστώτα και την υποτακτική παρατατικού της παθητικής φωνής. (ΚΕΕ)

8. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις αφού μεταφέρετε τα ρήματα στα υπόλοιπα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού της οριστικής του ενεστώτα και του μέλλοντα και κάνετε τις απαραίτητες τροποποιήσεις:

- is fores reserari eosque intromitti iussit.
- illi domum reverterunt. (ΚΕΕ)

9. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό. Να μη θίξετε τους τύπους εκείνους που αν μετασχηματιστούν, προκύπτουν προτάσεις νοηματικώς εσφαλμένες:

- Scipio praesidium domesticorum in tecto conlocavit.
- Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt.
- Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is praedones intromitti iussit. (ΚΕΕ)

10. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

- Esset: προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα
- Venerunt: απαρέμφατα και μετοχές όλων των χρόνων
- Existimasset: β΄ενικό και πληθυντικό οριστικής των συντελικών χρόνων.
- Conlocavit: γ΄ενικό υποτακτικής ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα.
- Animadverterunt: εγκλιτική αντικατάσταση
- Appropinquaverunt: γ΄πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα και των δύο φωνών
- Nuntiaverunt: γερούνδιο (σε όλες τις πτώσεις)
- Rettulerunt: να κλιθεί ο ενεστώτας σε όλες τις εγκλίσεις
- Intromitti: χρονική αντικατάσταση
- Iussit: γ΄ενικό υποτακτικής όλων των χρόνων στην άλλη φωνή

- venerati sunt: να γραφούν όλοι οι ενεργητικοί τύποι
- Posuissent: ονομαστική πληθυντικού γερουνδιακού και στα τρία γένη
- Solent: α΄ πληθυντικό υποτακτικής όλων των χρόνων
- Reverterunt: να κλιθεί η οριστική ενεστώτα και μέλλοντα

11. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

- Africanus: κλητική και αφαιρετική ενικού
- Praedonum: γενική ενικού και πληθυντικού
- Duces: αιτιατική πληθυντικού
- Eum: πλάγιες πτώσεις ουδετέρου και στους δύο αριθμούς
- Scipio: αφαιρετική ενικού
- Se: τον ίδιο τύπο και στα άλλα πρόσωπα
- Ipsum: δοτική ενικού και πληθυντικού και στα τρία γένη
- Praesidium: γενική ενικού και πληθυντικού
- Ianuae: στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό
- Voce: αιτιατική πληθυντικού
- Virtutem: γενική ενικού και αιτιατική πληθυντικού
- Haec: να κλιθεί και στους δύο αριθμούς στο γένος που βρίσκεται
- Fores: πλάγιες πτώσεις στον άλλο αριθμό
- Templum: στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό
- Quae: να κλιθεί στον ενικό αριθμό στο θηλυκό γένος
- Immortalibus: να κλιθεί και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς

12. Να αντικατασταθεί από σουπίνο σε -um το εμπρόθετο γερούνδιο (π.χ. venerunt ad spectandum = venerunt spectatum.)

- Legatos miserunt ad orandum. (oro = παρακαλώ)

- Ad dormiendum eunt. =

(σχολικό βιβλίο)

13. mitto, lego, eo, venio, teneo, audio, sum, expecto, redeo, accipio: Ποια από τα παραπάνω ρήματα μπορούν να συνοδεύονται από αιτιατική σουπίνου, προκειμένου να δηλωθεί ο σκοπός της κίνησης; (ΚΕΕ)

14. Να αντικατασταθεί το εμπρόθετο γερούνδιο από το σουπίνο σε –u (π.χ. facile est ad credendum = facile est creditu.)

- Facile est ad intellegendum. = (ρ. intellego)

- Difficile est ad iudicandum. = (ρ. iudico)

(σχολικό βιβλίο)

15. Να αναγνωριστούν συντακτικώς όλα τα σουπίνα του κειμένου.

16. Να αναγνωρίσετε τους τοπικούς και τους χρονικούς προσδιορισμούς του κειμένου.

17. Salutatum, captum, admiratum: να αντικατασταθούν τα σουπίνα με άλλες εκφράσεις [ή τρόπους] του σκοπού, με όλους τους δυνατούς τρόπους.

18. Να αναγνωριστούν πλήρως όλες οι δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου.

19. cum se ipsum captum venisse eos existimasset: να μετατραπεί η πρόταση ώστε να δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή και υποθετική.

20. Quod ut praedones animadverterunt.../ Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt…/ Cum ante vestibulum dona posuissent: να συμπτυχθούν σε μετοχικές φράσεις.

21. incredibile auditu: να αναγνωριστεί συντακτικώς και να αναλυθεί σε δευτερεύουσα αναφορική επιθετική, προσθετική πρόταση.

22. is fores reserari eosque intromitti iussit: να μετατρέψετε τα παθητικά απαρέμφατα σε ενεργητικά.

23. Quae homines deis immortalibus consecrare solent: να μετατρέψετε το ενεργητικό απαρέμφατο σε παθητικό.

24. domum:

- να δηλώσετε τη στάση σε τόπο και την απομάκρυνση / κίνηση από τόπο με τον ίδιο τύπο

- να αντικατασταθεί από τα : Roma, Athenae, Gallia (να εκφράζεται η ίδια επιρρηματική σχέση).

25. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- Tum Scipio ... praesidium domesticorum in tecto conlocavit.

- Quod ut praedones animadverterunt

- … clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse

- Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt

- is fores reserari eosque intromitti iussit

- Cum ante vestibulum dona posuissent.

26. praedones abiectis armis ianuae appropinquaverunt : να αναλυθεί η μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση, με όλους τους δυνατούς τρόπους.

27. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit : να μεταφερθεί το ρήμα της κύριας πρότασης στον Ενεστώτα

28. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt : να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα χρονική, εισαγόμενη με τον χρονικό σύνδεσμο postquam και στη συνέχεια να μετατραπεί σε χρονική μετοχή.

29. Να γίνει απαρεμφατική σύνταξη (το ρήμα εξάρτησης δίνεται εντός παρενθέσως):

- Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. (εξάρτηση : Sallustius narrat / Praedones narrant /Praedones dicuntur)

- Cum Africanus in Literno esset, complures praedonum duces forte salutatum ad eum venerunt. (ἐξάρτηση : Plinius narrat / duces narrant / duces dicuntur)

Κείμενο 36ο

ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legati ad eum venerunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: "Supervacaneae, ne dicam ineptae, legationis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem; et mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse".

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να κλιθούν τα κύρια ονόματα του κειμένου.

3. Να γράψετε τη γενική και αφαιρετική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού των αρσενικών προσηγορικών ονομάτων της δ' κλίσης.(ΚΕΕ)

4. magnum pondus, ineptae legationis: Να κλιθούν τα ουσιαστικά μαζί με τα επίθετα που τα συνοδεύουν στον αριθμό που βρίσκονται. (ΚΕΕ)

5. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

- maxima: αιτιατική και αφαιρετική ενικού και πληθυντικού του ουδετέρου γένους στον συγκριτικό βαθμό και το επίρρημά του , στους τρεις βαθμούς
- frugalitate: την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό
- quo: αιτιατική ενικού σε όλα τα γένη
- facilius: να κλιθεί στα τρία γένη στον βαθμό που βρίσκεται και να γραφεί το επίθετο από το οποίο παράγεται το επίρρημα στη γενική ενικού όλων των γενών στον συγκριτικό και τον υπερθετικό βαθμό.
- divitias: ονομαστική και γενική πληθυντικού
- die: πλάγιες πτώσεις πληθυντικού αριθμού

- quodam: γενική και δοτική ενικού αριθμού
- ille: να αναγνωριστεί γραμματικώς
- eum: αιτιατική ενικού και πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
- assidentem: αφαιρετική ενικού και πληθυντικού και στα τρία γένη
- paupertatem: να κλιθεί στον ενικό αριθμό
- pondus: αιτιατική και στους δύο αριθμούς
- risu: γενική ενικού
- locupletibus: η ίδια πτώση στον άλλο αριθμό
- ineptae: αφαιρετική ενικού θηλυκού γένους στον συγκριτικό βαθμό
- ipsum: δοτική ενικού στο γένος που βρίσκεται
- acies: δοτική ενικού και πληθυντικού
- pecunia: κλητική ενικού

6. maxima, facilius, magnum, publice, supervacaneae, ineptae : να γραφούν οι άλλοι βαθμοί

7. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

- utebatur : όλοι οι τύποι της ενεργητικής φωνής
- contemnere : γ' ενικό και πληθυντικό της υποτακτικής παρακειμένου της μέσης φωνής
- posset : τους ονοματικούς τύπους όλων των χρόνων
- venerunt : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- assidentem : να κλιθεί η μετοχή στο ίδιο γένος και στους δύο αριθμούς
- cenantem : β' πληθυντικό όλων των εγκλίσεων του παρατατικού
- spectandum : όλοι οι τύποι του γερουνδίου
- praebuit : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- contempsit : γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα και παρακειμένου

- mirati sunt : απαρέμφατα όλων των χρόνων (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
- missum : γ' ενικό οριστικής όλων των συντελικών χρόνων και στις δύο φωνές
- attulissent : εγκλιτική αντικατάσταση στο β' ενικό οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα και στις δύο φωνές
- solvit : β' πληθυντικό υποτακτικής συντελεσμένου μέλλοντα
- dixit : αιτιατική και αφαιρετική του σουπίνου και β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- narrate : να κλιθεί η μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα στο ουδέτερο γένος και στους δύο αριθμούς
- malle : β' ενικό και πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα
- imperare : αιτιατική και αφαιρετική σουπίνου
- fieri : β' ενικό υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα και στις δύο φωνές
- mementote : να κλιθεί η προστακτική ενεστώτα
- vinci : χρονική αντικατάσταση
- corrumpi : γ' ενικό οριστικής παρατατικού

8. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε τα ρήματα στους υπόλοιπους χρόνους στο πρόσωπο που βρίσκονται:

- Legati ad eum venerunt.
- Ille se in scamno assidentem eis spectandum praebuit (ΚΕΕ)

9. Να αναγνωριστεί το είδος όλων των αντωνυμιών του κειμένου.

10. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό. Να μη θίξετε τους τύπους εκείνους που αν μετασχηματιστούν, προκύπτουν προτάσεις νοηματικώς εσφαλμένες:

- Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit.

- Samnitium divitias contempsit. (ΚΕΕ)

11. Να καταγράψετε τις λέξεις του κειμένου που είναι ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω λέξεις: usus, divus, facio, pauper, mirabilis, appendo, rideo, legatus. (ΚΕΕ)

12. ut eo uteretur: να δηλωθεί ο σκοπός με όλους τους δυνατούς τρόπους.

13. quo facilius ... posset / ut ... uteretur / ne dicam : να δικαιολογήσετε την εισαγωγή και την εκφορά των δευτερευουσών προτάσεων.

14. quam ipsum fieri: να αποδοθεί ο β' όρος σύγκρισης με διαφορετικό τρόπο.

15. Να αντικατασταθεί το σουπίνο ή το εμπρόθετο γερούνδιο από τελική πρόταση˙ π. χ spectatum veniunt = veniunt, ut spectent. Να εφαρμοστεί η ακολουθία των χρόνων:

- Praedones salutatum venerunt.

- Legatos miserunt ad orandum.

(σχολικό βιβλίο)

16. cum ... attulissent: να συμπτύξετε την πρόταση σε αφαιρετική απόλυτη μετοχή.

17. Cum … missum attulissent : να αναλυθεί η μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.

18. Να αναγνωριστούν συντακτικώς τα απαρέμφατα του κειμένου.

19. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- quo facilius divitias contemnere posset

- Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit.

- Samnitium divitias contempsit.

- Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent.

- vultum risu solvit et protinus dixit : " Supervacaneae..."

20. et mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse : να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική

21. Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset : να μεταφερθεί το ρήμα της κύριας πρότασης στον ενεστώτα.

22. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit : αφού αναγνωριστούν συντακτικώς οι μετοχές, να μετατραπούν σε ειδικά απαρέμφατα

23. Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt : να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα χρονική, εισαγόμενη με τον cum ιστορικό-διηγηματικό, ώστε να δηλώνει το προτερόχρονο

24. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, …vultum risu solvit et protinus dixit :

- να αντικατασταθεί ο σύνδεσμος cum με τον σύνδεσμο postquam

- να γράψετε τη χρονική πρόταση, έτσι ώστε να δηλώνει το σύγχρονο και το υστερόχρονο στο παρελθόν

25. Να εκφραστεί η απαγόρευση με όλους τους δυνατούς τρόπους:

- narrate Samnitibus Manium Curium...

- mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse…

26. Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι υπογραμμισμένες λέξεις.

27. paupertatem eius : Να δηλωθεί η κτήση ώστε να εκφράζει αυτοπάθεια.

28. Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur: να γίνει απαρεμφατική σύνταξη, με εξάρτηση: scriptor tradit…/ Manius Curius Dentatus dicit…/ Dicitur…

Κείμενο 38ο

Η μοίρα της Καικιλίας

Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur. Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: "ego libenter tibi mea sede cedo". Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit; postea is puellam in matrimonium duxit.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να εντοπίσετε τα προσηγορικά ονόματα ουδετέρου γένους της β' κλίσης και να γράψετε τη αιτιατική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού. (ΚΕΕ)

3. Να γράψετε τη γενική και δοτική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού των θηλυκών προσηγορικών ονομάτων της γ' κλίσης.

4. more prisco, omen nuptiale, sacello quodam, aliqua vox, mea sede, hoc dictum, res ipsa: Να κλιθούν τα επίθετα και οι αντωνυμίες μαζί με το ουσιαστικό που συνοδεύουν στον αριθμό που βρίσκονται. (ΚΕΕ)

5. Να γράψετε την αιτιατική, κλητική και αφαιρετική όλων των πρωτοκλίτων θηλυκών ουσιαστικών του κειμένου στον αριθμό που βρίσκονται. (ΚΕΕ)

6. Να αναγνωρίσετε γραμματικώς τις αντωνυμίες του κειμένου και να τις μεταφέρετε, πλην των προσωπικών, στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.

7. Να γραφεί ό,τι ζητείται:

- more: δοτική και κλητική ενικού
- omen: αιτιατική ενικού και πληθυντικού
- prisco: γενική ενικού στο συγκριτικό βαθμό του θηλυκού γένους

- filia: αφαιρετική και δοτική πληθυντικού
- longa: να κλιθεί στο συγκριτικό βαθμό του ιδίου γένους
- sibi: ο ίδιος τύπος στα άλλα πρόσωπα
- sede: γενική πληθυντικού
- res: δοτική ενικού και πληθυντικού
- matrimonium: γενική ενικού

8. loco: Να αναφέρετε την ιδιαιτερότητα του τύπου και να τον κλίνετε και στους δύο αριθμούς.

9. longa, libenter, multum: να γίνει παραθετική αντικατάσταση των τύπων και να κλιθεί ο συγκριτικός βαθμός του "longa" στο ουδέτερο γένος και στους δύο αριθμούς.

10. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

- petit : δοτική ενικού των μετοχών της ενεργητικής φωνής και β' ενικό υποτακτικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή
- fecit : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα και των δυο φωνών και γερουνδιακό (ονομαστική ενικού και στα τρία γένη)
- persedebat : χρονική και εγκλιτική αντικατάσταση
- expectabat : γ' πληθυντικό οριστικής όλων των συντελικών χρόνων και στις δύο φωνές
- congruens : πλάγιες πτώσεις ενικού και πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
- audiretur : μετοχές και των δυο φωνών
- standi : γερούνδιο (σε όλες τις πτώσεις) και β' ενικό προστακτικής ενεστώτα
- fessa : β' πληθυντικό υποτακτικής όλων των χρόνων
- rogavit : γενική πληθυντικού όλων των γενών της μετοχής ενεστώτα
- cederet : ονοματικούς τύπους στην άλλη φωνή

- dixit : β΄ ενικό και πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα και των δυο φωνών

- cedo : α΄ πληθυντικό οριστικής των ιστορικών χρόνων και στις δύο φωνές

- confirmavit : α΄ πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας και της παθητικής περιφραστικής συζυγίας

- mortua est : β΄ ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα

- vixit : β΄ ενικό οριστικής μέλλοντα και υπερσυντελίκου

- amavit : αιτιατική και αφαιρετική του σουπίνου

- duxit : β΄ ενικό και πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα και των δυο φωνών

11. Να εντοπίσετε τα αποθετικά ρήματα του κειμένου και να γράψετε όλους τους τύπους της ενεργητικής φωνής . (ΚΕΕ)

12. standi: Να αναγνωρίσετε γραμματικώς τον τύπο και να τον κλίνετε.

13. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις αφού μεταφέρετε τα ρήματα στα υπόλοιπα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού της οριστικής του μέλλοντα και κάνετε τις απαραίτητες τροποποιήσεις:

- Illa rogavit materteram.

- Ego libenter tibi mea sede cedo. (ΚΕΕ)

14. Congruens: να αναλυθεί σε επιθετικό προσδιορισμό.

15. Να σχολιαστούν συντακτικά όλες οι αφαιρετικές (απρόθετες & εμπρόθετες) του κειμένου.

16. dum aliqua vox congruens proposito audiretur:

- να δικαιολογήσετε την υποτακτική της πρότασης.

- να τη μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει το σύγχρονο (συνεχιζόμενη πράξη)

17. dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis:

- να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση
- να τη μετατρέψετε σε μετοχική
- να τη μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει το σύγχρονο (παράλληλη διάρκεια)

18. Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι υπογραμμισμένοι τύποι.

19. uxor, nuptiale: να αναλυθούν σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

20. in sacello : να αντικατασταθεί, εκφράζοντας την ίδια επιρρηματική σχέση, από τα:

- Roma
- Athenae
- Italia

21. fessa: να αναλυθεί σε δευτερεύουσα πρόταση, με όλους τους δυνατούς τρόπους.

22. …dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis / … dum vixit : να συμπτυχθούν οι δευτερεύουσες προτάσεις σε μετοχικές φράσεις.

23. Nam in sacello quodam nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur: να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε (χρονική) μετοχή.

24. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen.
- Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram...
- ut sibi paulisper loco cederet.
- Tum Caecilia puellae dixit: "ego libenter tibi mea sede cedo"
- Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit.
- quam Metellus, dum vixit, multum amavit;
- postea is puellam in matrimonium duxit

25. Να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

- dum aliqua vox congruens proposito audiretur

26. Να γίνει απαρεμφατική σύνταξη (το ρήμα εξάρτησης βρίσκεται εντός παρενθέσεως):

- Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen. (εξάρτηση : Sallustius narrat …/ Caecilia, uxor Metelli, narrat …/ Caecilia, uxor Metelli, dicitur)

- "ego libenter tibi mea sede cedo". (εξάρτηση : Caecilia puellae dicit…)

- postea is puellam in matrimonium duxit. (εξάρτηση : Metellus narrat …/ Metellus dicitur…)

27. ut sibi paulisper loco cederet:

- να δικαιολογηθεί η εισαγωγή και η εκφορά

- να αποδοθεί με ισοδύναμο τρόπο

- να αντικατασταθεί το ρήμα εξάρτησης από αρκτικό χρόνο

28. Mortua est Caecilia; postea is puellam in matrimonium duxit : να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε δευτερεύουσα χρονική, εισαγόμενη με το χρονικό σύνδεσμο postquam.

29. Nam in sacello quodam nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur :

- να μετατραπεί η δευτερεύουσα χρονική πρόταση σε τελική

- ο προσδιορισμός του σκοπού που θα προκύψει, να διατυπωθεί με όλους τους άλλους δυνατούς τρόπους.

paulo post: να δηλωθεί η ίδια επιρρηματική σχέση με άλλο τρόπο

Κείμενο 42ο

Ο ΚΙΚΕΡΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΙΛΙΝΑ

Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminent, non videant, aut ea, quae vident, dissimulent: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliana castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. mollibus, nascentem, multi, improbi, imperiti, Manliana, stultum, improbum : να γράψετε και στα τρία γένη τον αντίστοιχο τύπο.

3. Να γίνει γραμματική αναγνώριση όλων των αντωνυμιών του κειμένου.

4. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

- hoc: αιτιατική πληθυντικού σε όλα τα γένη .
- qui: δοτική ενικού και πληθυντικού στο θηλυκό γένος .
- ea: δοτική πληθυντικού στο θηλυκό γένος.
- mollibus: αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό και να κλιθεί το ουδέτερο συγκριτικού βαθμού και στους δύο αριθμούς.
- multi: δοτική πληθυντικού στον υπερθετικό και συγκριτικό βαθμό και οι τρεις βαθμοί του επιρρήματος.
- auctoritatem: δοτική πληθυντικού.
- castra: γενική ενικού και πληθυντικού.
- neminem: δοτική ενικού ουδετέρου γένους και να κλιθεί στο αρσενικό γένος.
- spem: γενική του άλλου αριθμού.

- coniurationem: κλητική ενικού.

- id, iste: να κλιθούν στον ενικό αριθμό θηλυκού και ουδετέρου γένους

5. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

- sunt: β' πληθυντικό και ενικό οριστικής και υποτακτικής υπερσυντελίκου.

- imminent: γ' ενικό και πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα και στις δύο φωνές.

- videant: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και τα 3 γένη του γερουνδιακού (στην ονομαστική ενικού).

- aluerunt: τα απαρέμφατα όλων των χρόνων (να ληφθεί υπόψιν το υποκείμενο).

- nascentem: μετοχή του μέλλοντα και αφαιρετική του σουπίνου.

- secuti: όλοι οι τύποι που «δανείζεται» από την ενεργητική φωνή.

- animadvertissem: γ' ενικό οριστικής και υποτακτικής παρατατικού.

- dicerent: αιτιατική του σουπίνου και β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα.

- intellego: β' ενικό οριστικής παρακειμένου και υπερσυντελίκου στην άλλη φωνή.

- fateatur: β' ενικό και πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα.

6. Να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων mollis, improbus, imperitus, stultus, multi και να σχηματιστούν τα επιρρήματα των παραπάνω επιθέτων και στους τρεις βαθμούς

7. Να αναγνωριστούν οι αναφορικές προτάσεις του κειμένου (είδος, εισαγωγή και εκφορά). (σχολικό βιβλίο)

8. Να χαρακτηριστούν οι υποθετικοί λόγοι του κειμένου και να μεταφερθούν στα άλλα είδη .

9. Να γίνει η απαρεμφατική σύνταξη (το ρήμα εξάρτησης τίθεται εντός παρενθέσεως):

- Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminent, non videant, aut ea, quae vident, dissimulent (Cicero putabat…)

- quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent (Cicero dicit…)

10. quae imminent: να συμπτυχθεί η δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή.

11. qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt: να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε (χρονική) μετοχή.

12. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt;

- Nunc intellego…

- Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminent, non videant

- aut ea, quae vident, dissimulent

- crudeliter et regie id factum esse dicerent .

- qui non videat coniurationem esse facta

13. Να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

- qui non videat coniurationem esse facta

14. Nascentem, secuti: να αναλυθούν οι μετοχές στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις, με όλους τους πιθανούς τρόπους.

15. in hoc ordine… / in Manliana castra : να αντικατασταθούν (ώστε να εκφράζεται η ίδια επιρρηματική έννοια) από:

- domus

- Athenae

- Roma

- Italia
- Carthago

16. Να αναγνωριστούν συντακτικώς οι υπογραμμισμένοι τύποι.

17. Να μετατραπούν οι δευτερεύουσες επιρρηματικές αναφορικές προτάσεις στις αντίστοιχες απλές επιρρηματικές προτάσεις:

- qui aut ea, - , non videant…
- qui aut ea, - , dissimulent…
- qui non videat coniurationem esse factam…
- qui non fateatur.

18. Στις παρακάτω τελικές και συμπερασματικές προτάσεις να αντικατασταθεί ο σύνδεσμος ut από τον κατάλληλο τύπο της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod.

- Praedones venerunt, ut Scipionem admirarentur.
- Ea femina venit, ut Paulum videret.
- Nemo tam stultus est, ut hoc dicat.
- Ea femina non tam stulta est, ut hoc dicat. (σχολικό βιβλίο)

19. Να μετατραπούν οι επιθετικοί προσδιορισμοί με τα πλάγια στοιχεία σε αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις.

- homines *improbi* atque *imperiti*
- factum *crudele*
- sententiae *molles* (σχολικό βιβλίο)

Κείμενο 43ο

Η ΟΡΓΗ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Num ad hostem veni et captiva in castris tuis sum ? In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te viderem? Qui potuisti populari hanc terram, quae te genuit atque aluit ? Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit ? Quamvis infesto et minaci animo perveneras, cur, cum in conspectu Roma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penates mei sunt, mater coniunx liberique» ? Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur ; nisi filium haberem, libera in libera patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futura sum: at contra hos, si pergis, aut immatura mors aut longa servitus manet.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων του κειμένου και στα τρία γένη (στην πτώση και τον αριθμό που βρίσκονται) και να σχηματιστούν τα επιρρήματά τους και στους τρεις βαθμούς.

3. Longa: να κλιθεί ο συγκριτικός βαθμός του αρσενικού γένους και στους δύο αριθμούς.

4. Infelix: να κλιθεί ο συγκριτικός βαθμός του θηλυκού γένους και στους δύο αριθμούς.

5. Libera: να κλιθεί ο συγκριτικός βαθμός του ουδετέρου γένους και στους δύο αριθμούς.

6. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα και τα τριτόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, εφόσον αυτό είναι δυνατόν, και να δηλώσετε το γένος τους.

7. minaci animo: Να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς.(ΚΕΕ)

8. Να αναγνωριστούν όλες οι ευθείες ερωτήσεις του κειμένου (εισαγωγή και εκφορά). (σχολικό βιβλίο)

9. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου (πλην των προσωπικών) στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού στο γένος που βρίσκονται.(ΚΕΕ)

10. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι :

- veni : β' ενικό και πληθυντικό ενεστώτα και μέλλοντα της προστακτικής
- sum : ονοματικοί τύποι όλων των χρόνων
- traxit : γ' ενικό και πληθυντικό της οριστικής και υποτακτικής συντελεσμένου μέλλοντα και στις δύο φωνές
- viderem : ονοματικοί τύποι στην ίδια φωνή
- potuisti : β' ενικό όλων των εγκλίσεων του ενεστώτα και του παρατατικού
- populari : χρονική αντικατάσταση
- genuit : γ' ενικό και πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα και παρακειμένου
- aluit : γ' πληθυντικό οριστικής όλων των συντελικών χρόνων
- ingredienti : τον ίδιο τύπο σε όλα τα γένη και στους δύο αριθμούς
- cecidit : σουπίνο
- perveneras : γενική και αιτιατική του γερουνδίου
- fuit : εγκλιτική αντικατάσταση
- succurrit : γ' ενικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα
- sunt : να κλιθεί η προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα
- peperissem : β' ενικό υποτακτικής παρατατικού
- oppugnaretur : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- haberem : γενική ενικού μετοχής ενεστώτα αρσενικού γένους και στους δύο αριθμούς
- mortua : β' ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα
- essem : α' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας
- pati : β' ενικό οριστικής όλων των χρόνων

- possum : β' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα και παρακειμένου
- futura sum : να γραφούν τα παρεπόμενα του τύπου
- pergis : γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελίκου
- manet : β' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα και παρακειμένου

11. Να μετατραπούν οι παρακάτω προτάσεις σε ευθείες ερωτήσεις με το num ή το nonne ανάλογα με το περιεχόμενό τους (σχολικό βιβλίο).

- Deum ipsum vidisti.
- Vita nostra brevis est.
- Pacem amamus.
- Bellum odimus (μισούμε)

12. Οι υποθετικοί λόγοι του κειμένου να αναγνωριστούν, να μεταφερθούν στα άλλα είδη και να μετατραπούν σε μετοχές.

13. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ονοματικούς (ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους) και τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του κειμένου.

14. Να προσδιορίσετε το είδος των απαρεμφάτων του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκονται. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου τους. (ΚΕΕ)

15. Να προσδιορίσετε το είδος της μετοχής του κειμένου, να δικαιολογήσετε την πτώση της και να την αναλύσετε σε δευτερεύουσα πρόταση.

16. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο. (ΚΕΕ)

17. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας). (ΚΕΕ)

18. Στα τρία ζεύγη περιόδων που σας δίδονται, να εντοπίσετε τη νοηματική διαφορά μεταξύ των περιόδων καθενός ζεύγους και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

- Num captiva in castris tuis sum? Nonne captiva in castris tuis sum?

- Num haec terra te genuit atque aluit? Nonne haec terra te genuit atque aluit?

- Num hoc fecerunt? Nonne hoc fecerunt?

19. ad hostem : να το αντικαταστήσετε (ώστε να εκφράζεται η ίδια επιρρηματική σχέση) από:

- domus

- Athenae

- Italia

20. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te viderem?

- quae te genuit atque aluit

- Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur ;

21. ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur:

- να μετατραπούν οι προτάσεις σε καταφατικές

- η δευτερεύουσα υποθετική πρόταση να μετατραπεί σε δευτερεύουσα αιτιολογική που θα δηλώνει αιτιολογία υποκειμενική.

22. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

- Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur

23. Να επαναδιατυπώσετε τις ευθείες ερωτήσεις με όλους τους τρόπους εισαγωγής:

- In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te viderem?

- Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit ?

Κείμενο 44ο

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΤΥΡΑΝΝΩΝ

Haec est tyrannorum vita, in qua nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatione dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, ceciderunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicorum. Hoc est quod Tarquinium dixisse ferunt exulantem:«Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να γράψετε τη γενική και αφαιρετική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού των αρσενικών προσηγορικών ονομάτων της β' κλίσης.(ΚΕΕ)

3. nulla fides: Να κλιθεί το ουσιαστικό μαζί με το αντωνυμικό επίθετο που το συνοδεύει, στον αριθμό που βρίσκονται.(ΚΕΕ)

4. Να γράψετε την ονομαστική και αφαιρετική όλων των θηλυκών ονομάτων της γ' κλίσης στον αριθμό που βρίσκονται.

5. inopes: Να κλίνετε το επίθετο και στους δύο αριθμούς στο γένος που βρίσκεται και να σχηματίσετε τους άλλους βαθμούς του.

6. Να αναγνωρίσετε γραμματικώς τις αντωνυμίες του κειμένου.(ΚΕΕ)

7. haec, quis, quem, eis: Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη

8. Να εντοπίσετε τα αντωνυμικά επίθετα του κειμένου και να γράψετε τη γενική και αφαιρετική ενικού και πληθυντικού και στα τρία γένη.(ΚΕΕ)

9. stabilis, fidos: Να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων και να σχηματιστούν τα επιρρήματά τους και στους τρεις βαθμούς.

10. stabilis, omnia, suspecta, sollicita, inopes, exulantem, fidos, infidos: να γραφούν οι αντίστοιχοι τύποι στον άλλο αριθμό και στα τρία γένη.

11. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι :

- est : β' ενικό και πληθυντικό υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- potest, referre, metui : Να γράψετε τους ονοματικούς τύπους των ρημάτων στη φωνή που σας δίνονται
- coluntur: Να κλίνετε την υποτακτική παρακειμένου της παθητικής περιφραστικής συζυγίας.
- fit: Να κλίνετε τις προστακτικές ενεστώτα και μέλλοντα στην ενεργητική και παθητική φωνή.
- exulantem: Να κλίνετε τη μετοχή και στους δύο αριθμούς στο γένος που βρίσκεται. Να δικαιολογήσετε το σχηματισμό της αφαιρετικής του ενικού.
- possit : γ' ενικό σε όλες τις εγκλίσεις του ενεστώτα
- diligere : γενική ενικού αριθμού θηλυκού γένους του γερουνδιακού
- metuat : β' πληθυντικό υποτακτικής των συντελικών χρόνων
- putet : β' ενικό και πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα και μέλλοντα
- ceciderunt : οριστική μέλλοντα και παρακειμένου στο άλλο πρόσωπο
- intellegitur : γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού και συντελεσμένου μέλλοντα
- fuerint : απαρέμφατο ενεστώτα και μέλλοντα
- dixisse : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα και στις δύο φωνές
- intellexi : χρονική αντικατάσταση
- habuissem : απαρέμφατα όλων των χρόνων
- poteram : μετοχή ενεστώτα στην δοτική ενικού και πληθυντικού ουδετέρου γένους

12. Να αναγνωριστούν οι πλάγιες ερωτήσεις του κειμένου (εξάρτηση, εισαγωγή, εκφορά, ακολουθία).

13. exulantem: Να αναλυθεί η μετοχή σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση.

14. quod Tarquinium dixisse ferunt exulantem: Να ξαναγράψετε την πρόταση αφού αντικαταστήσετε το ρήμα ferunt με το παθητικό του και επιφέρετε τις απαραίτητες τροποποιήσεις.(ΚΕΕ)

15. Hoc est quod Tarquinium dixisse ferunt exulantem: να αντικατασταθεί το ενεργητικό απαρέμφατο από παθητικό.

16. Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem, quos infidos: να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

17. Coluntur tamen simulatione dumtaxat ad tempus : να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική

18. Να αναγνωριστούν όλοι οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί του κειμένου.

19. Να γίνει απαρεμφατική σύνταξη (το ρήμα εξάρτησης δίνεται εντός παρενθέσεως):

- Tum intellexi…(εξάρτηση: Cicero dicit…)
- Hoc est quod Tarquinium dixisse ferunt exulantem… (εξάρτηση : scriptor dicit…)
- nullus locus amicitiae eis est…(εξάρτηση: Cicero dicit…)

20. quis possit diligere eum: να επαναδιατυπώσετε την πλάγια ερώτηση σε εξάρτηση από:

- τον ρηματικό τύπο nescio (να εκφράζει το προτερόχρονο)
- τον ρηματικό τύπο nesciebam (να εκφράζει το σύγχρονο)

21. Να αναγνωρισθεί το είδος του υποθετικού λόγου του κειμένου και να μετατραπεί ώστε να εκφράζει υπόθεση αντίθετη του πραγματικού για το παρόν, υπόθεση αντίθετη του πραγματικού για το παρελθόν και υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν-μέλλον.

22. Να εντοπιστεί το φαινόμενο του λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου στο κείμενο και να εξηγηθεί.

Κείμενο 45ο

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΠΤΕΡΩΝΕΙ ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ

Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur quantoque in periculo res sit. Tum cuidam ex equitibus Gallis persuadet ut ad Ciceronem epistulam deferat. Curat et providet ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.

Ερωτήσεις:

1. Να μεταφραστεί το κείμενο.

2. Να μεταφέρετε τα πρωτόκλιτα, δευτερόκλιτα και τριτόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, εφόσον αυτό είναι δυνατόν, και να δηλώσετε το γένος τους. (ΚΕΕ)

3. Τι γνωρίζετε για τη χρήση του ουσιαστικού “littera”;

4. Cognoscantur: να γίνει χρονική αντικατάσταση…. Quodam milite: να κλιθούν μαζί στον ενικό. (σχολικό βιβλίο)

5. Να γίνει χρονική αντικατάσταση των ρημάτων της 3ης συζυγίας του κειμένου στην οριστική και υποτακτική στη φωνή που βρίσκονται, να κλίνετε την προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα και να γράψετε το γερούνδιό τους.

6. Να γίνει αναγνώριση των τύπων που ανήκουν σε αποθετικά ρήματα και να γράψετε όλους τους τύπους της ενεργητικής φωνής των ρημάτων αυτών. (ΚΕΕ)

7. Να μεταφερθούν οι μετοχές του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.

8. Να αναγνωριστούν οι αντωνυμίες του κειμένου και να μεταφερθούν στον άλλο αριθμό διατηρώντας την πτώση και το γένος (ΨΕΒ).

9. celeriter: Να δοθούν τα παραθετικά του επιρρήματος και οι τρεις βαθμοί του επιθέτου (στην ονομαστική ενικού και των τριών γενών).

10. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται (ΨΕΒ):

- equitibus Gallis: η ονομαστική ενικού
- hostibus: η γενική πληθυντικού
- epistulam conscriptam: αφαιρετική πληθυντικού
- Graecis litteris: η γενική πληθυντικού
- legionibus: η δοτική ενικού
- casu: η αιτιατική πληθυντικού
- turrim: η αφαιρετική ενικού και η γενική πληθυντικού
- tertio die: η αιτιατική ενικού
- milite: η ονομαστική ενικού
- salutem: η γενική ενικού

11. Να αναγνωριστούν οι βουλητικές προτάσεις του κειμένου (εξάρτηση, εισαγωγή, εκφορά, ακολουθία) και να μετατραπούν σε:

- τελικά απαρέμφατα και
- αρνητικές .

12. «quae apud Ciceronem gerantur», «si adire non possit»: να αναγνωριστούν οι δευτερεύουσες προτάσεις (είδος, συντακτικός ρόλος, εισαγωγή, εκφορά, ακολουθία).

13. Quam ob rem: να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης και να εκφράσετε την αιτία με όλους τους πιθανούς τρόπους.

14. Να μετατραπούν οι παρακάτω κύριες προτάσεις σε βουλητικές εξαρτώμενες από το ρήμα που είναι μέσα σε παρένθεση. Προσοχή στην ακολουθία των χρόνων! (σχολικό βιβλίο)

- Epistulam conscriptam Graecis litteris mittit (Caesar constituit πρκ.)
- Coriolanus ab urbe castra movit (Mater persuadet + δοτ.)
- Coriolanus ab urbe castra movit (Mater oravit)
- Cavete periculum! (Moneo vos)
- Fiduciam deponite! (Hortor vos)
- Opibus urbis nolite confidere! (Moneo vos)
- Noli Romam oppugnare! (Moneo te)

15. Να μεταφερθούν τα ρήματα των κυρίων προτάσεων στο αντίστοιχο πρόσωπο της οριστικής υπερσυντελίκου και να γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις (ΚΕΕ) :

- Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur.
- Ille equiti cuidam persuadet ut ad Ciceronem epistulam deferat.

16. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ονοματικούς (ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους) και τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του κειμένου.

17. Να μετατρέψετε τις μετοχές του κειμένου σε δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις.

18. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο. (ΚΕΕ)

19. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας)

20. Πώς διακρίνονται οι τελικές προτάσεις από τις βουλητικές; Στα παρακάτω παραδείγματα να εντοπίσετε τις τελικές και βουλητικές προτάσεις (ΚΕΕ).

- Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent.
- Arria milites orabat ut simul imponeretur.
- Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat.

21. ad Ciceronem : να αντικατασταθεί (ώστε να εκφράζεται η ίδια επιρρηματική σχέση) από τα :

- Roma
- domus
- Italia.
- Carthago

22. tertio post die : να διατυπωθεί ο προσδιορισμός με άλλο ισοδύναμο τρόπο.

23. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

- Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur
- Tum cuidam ex equitibus Gallis persuadet ut ad Ciceronem epistulam deferat.
- Curat et providet ne...
- Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit.
- Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat.
- ut tragulam mitteret.
- Ille epistulam perlegit

24. Να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

- ne nostra consilia ab hostibus cognoscantur.
- Haec ... tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur.

25. Να γίνει απαρεμφατική σύνταξη (τα ρήματα εξάρτησης δίνονται εντός παρενθέσεως):

- Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur quantoque in periculo res sit. (ρήματα εξάρτησης : Sallustius narrat …/ Caesar narrat …/ Caesar dicitur…

- Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. (ρήματα εξάρτησης : Sallustius scribit…/ Gallus narrat…/ Gallus dicitur…

26. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent : να μετατραπεί η πρώτη κύρια πρόταση σε χρονική μετοχή που θα δηλώνει το προτερόχρονο.

Οι μεταφράσεις των κειμένων

που περιλαμβάνονται στην εξεταστέα ύλη

Κείμενο 3: Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ

Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat. Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet !» Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennatis advolat; puellam videt et stupet forma puellae. Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat. Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ :

Ο Κηφέας και η Κασσιόπη έχουν (μία) κόρη την Ανδρομέδα. Η Κασσιόπη, περήφανη για την ομορφιά της, συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες. Ο Ποσειδώνας οργισμένος στέλνει θαλάσσιο κήτος στην ακτή της Αιθιοπίας, το οποίο βλάπτει/αφανίζει τους κατοίκους. Το μαντείο απαντά στους κατοίκους: «βασιλικό σφάγιο αρέσει στον θεό». Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σε ένα βράχο. Το κήτος κινείται προς την Ανδρομέδα. Ξαφνικά καταφθάνει πετώντας ο Περσέας με τα φτερωτά σανδάλια του · βλέπει την κόρη και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας. Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με δόρυ και ελευθερώνει την Ανδρομέδα. Ο Κηφέας, η Κασσιόπη και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας χαίρονται πάρα πολύ.

Κείμενο 5: ΕΝΑΣ "ΛΑΤΡΗΣ" ΤΟΥ ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ

Silius Italicus, poeta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campania se tenebat. Multos in illis locis agros possidebat. Silius animum tenerum habebat. Gloriae Vergili studebat ingeniumque eius fovebat. Eum ut puer magistrum honorabat. Monumentum eius, quod Neapoli iacebat, pro templo habebat.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος άνδρας. Τα δεκαεφτά βιβλία του για τον δεύτερο καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε (έμενε μόνιμα) στην Καμπανία. Σε εκείνους τους τόπους κατείχε πολλούς αγρούς. Ο Σίλιος είχε ευαίσθητη ψυχή. Τη δόξα του Βιργιλίου επεδίωκε και περιέβαλε με αγάπη το πνεύμα του. Αυτόν τιμούσε, όπως ο μαθητής τον δάσκαλο (τιμά). Το μνημείο του, το οποίο βρισκόταν στη Νεάπολη, το θεωρούσε σαν ναό.

Κείμενο 6: ΟΙ ΝΟΜΟΙ

In ea civitate, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertatis, fons aequitatis. Mens et animus et consilium et sententia civitatis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistratus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία συγκρατούν οι νόμοι, οι καλοί άνδρες (πολίτες) πρόθυμα τηρούν τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου (πνεύμα) δεν υπάρχουν (δεν στέκονται) , έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν υπάρχει (στέκεται). Οι άρχοντες είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων και τελικά όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

Κείμενο 7: ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΞΕΧΕΙΜΩΝΙΑΣΜΑ

Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nerviis hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavere debetis; hostes enim de collibus advolare solent et caedem militum perpetrare possunt».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Καίσαρας εξαιτίας της έλλειψης δημητριακών εγκαθιστά τις λεγεώνες (του) σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Διατάζει τέσσερις από αυτές να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και διατάζει τρεις να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Δίνει εντολή σε όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν σιτάρι στο στρατόπεδό (τους). Συμβουλεύει τους στρατιώτες (του) με τα εξής λόγια: «Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν· οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί είναι κοντά. Οφείλετε (Πρέπει) να φυλάγεστε από τη δύναμη των εχθρών· γιατί οι εχθροί συνηθίζουν να (εξ)ορμούν από τους λόφους και μπορούν να κατασφάξουν τους στρατιώτες (μας).

Κείμενο 11: Η ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delevit. Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Postquam XIV annos in Italia complevit, Carthaginienses eum in Africam revocaverunt. Ibi Hannibal bellum cum Romanis componere frustra cupivit. Denique cum P. Scipione apud Zamam dimicavit, sed Romani victoriam reportaverunt.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε στον πόλεμο όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυρίευσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε με ελέφαντες πάνω από τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Μόλις βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιές (ή τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων) στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Οι Ρωμαίοι (ο ρωμαϊκός λαός) πληροφορήθηκαν έντρομοι την καταστροφή στις Κάννες. Ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φαβίου Μαξίμου στον Φαλερνό αγρό. Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιδίωξε (επιθύμησε) να τελειώσει με συνθήκη τον πόλεμο με τους Ρωμαίους. Τελικά, αγωνίστηκε με τον (ή ενάντια στον) Πόπλιο Σκιπίωνα στη Ζάμα, αλλά τη νίκη την κέρδισαν οι Ρωμαίοι.

Κείμενο 13: ΠΩΣ Η ΓΝΩΣΗ ΝΙΚΗΣΕ ΤΗ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerebat. Serena nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit. Sic liberales artes Galli aditum ad illustrem illam Paulianam victoriam dederunt. Quia ille metum exercitus Romani vicerat, imperator adversarios vincere potuit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Σουλπίκιος Γάλλος ήταν ύπαρχος του Λεύκιου Αιμίλιου Παύλου, ο οποίος διεξήγε πόλεμο εναντίον του βασιλιά Περσέα. Μια ξάστερη νύχτα, ξαφνικά η σελήνη είχε χαθεί (είχε πάθει έκλειψη)· εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου και φοβερού θεάματος, τρόμος είχε καταλάβει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την αυτοπεποίθησή του (το ηθικό του). Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος μίλησε για τη φύση του ουρανού και τη στάση και τις κινήσεις των αστεριών και της σελήνης, και μ' αυτό τον τρόπο έστειλε τον στρατό στη μάχη με αναπτερωμένο το ηθικό (ή πρόθυμο). Έτσι οι ελευθέριες τέχνες του Γάλλου άνοιξαν τον δρόμο για εκείνη τη λαμπρή νίκη του Παύλου. Επειδή εκείνος είχε νικήσει τον φόβο του ρωμαϊκού στρατού , ο στρατηγός μπόρεσε να νικήσει τους αντιπάλους.

Κείμενο 14:ΕΝΑ ΦΟΒΕΡΟ ΟΝΕΙΡΟ

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M.Antonii fuerat, Athenas confugit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudunis et facie squalida, similem effigiei mortui. Quem simul aspexit Cassius, timorem concepit nomenque eius audire cupivit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitavit. Cassius servos inclamavit et de homine eos interrogavit. Illi neminem viderant. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniavit. Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit. Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Μετά τη ναυμαχία στο Άκτιο, ο Κάσσιος από την Πάρμα, ο οποίος είχε υπηρετήσει στον στρατό του Μάρκου Αντώνιου, κατέφυγε στην Αθήνα. Εκεί, μόλις είχε παραδώσει την ταραγμένη ψυχή του στον ύπνο, (όταν) ξαφνικά τού εμφανίστηκε μια φρικτή μορφή. Νόμισε ότι ερχόταν προς αυτόν ένας άνθρωπος με πελώριο μέγεθος και με βρόμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα (ή μορφή) νεκρού. Μόλις τον είδε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να πληροφορηθεί το όνομά του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας. Τότε τρόμος συντάραξε τον Κάσσιο και τον σήκωσε από τον ύπνο. Ο Κάσσιος φώναξε τους δούλους και τους ρώτησε για τον άνθρωπο. Εκείνοι δεν είχαν δει κανένα. Ο Κάσσιος για δεύτερη φορά παραδόθηκε στον ύπνο και ονειρεύτηκε την ίδια μορφή. Μετά από λίγες μέρες η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε την αξιοπιστία του ονείρου. Πράγματι, ο Οκταβιανός του επέβαλε την ποινή του θανάτου.

Κείμενο 15: ΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ

Germanorum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit. Germani non student agriculturae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiorum usus res turpis et iners habetur. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt quod ea re, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Όλη η ζωή των Γερμανών περιορίζεται στο κυνήγι και στη σπουδή των στρατιωτικών πραγμάτων (στις στρατιωτικές ασχολίες). Οι Γερμανοί δεν ασχολούνται με τη γεωργία, (αλλά) τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας. Αν και ζουν σε περιοχές πάρα πολύ παγωμένες, φορούν μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Κάθε φορά που η χώρα τους κάνει (ή η πολιτεία διεξάγει) πόλεμο, εκλέγουν άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιπποµαχίες συχνά πηδάνε από τα άλογά τους και πολεμάνε πεζοί: η χρήση της σέλας θεωρείται ντροπή και μαλθακότητα (ή πράγμα αισχρό και μαλθακό). Δεν επιτρέπουν στους εμπόρους να φέρουν κρασί στη χώρα τους [δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (ή στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους] , γιατί από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί κι εκθηλύνονται.

Κείμενο 20: ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ Ή ΠΩΣ Ο ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΕΓΙΝΕ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ

Claudius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnovit; extractum imperatorem eum salutavit. Hinc ad commilitones suos eum adduxit. Ab his in castra delatus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur. Postero die Claudius imperator factus est.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Κλαύδιος στο πεντηκοστό έτος της ηλικίας του κατέλαβε την εξουσία από (χάρη σε) κάποιο παράδοξο (περίεργο) κι απροσδόκητο (τυχαίο) γεγονός (περιστατικό). Όταν διώχτηκε από τους δολοφόνους του Καλιγούλα, είχε αποσυρθεί σε μια θερινή κατοικία, της οποίας το όνομα είναι Ερμαίο. Λίγο αργότερα, τρομοκρατημένος (ή επειδή τρομοκρατήθηκε) από τα νέα της σφαγής, σύρθηκε προς το πιο κοντινό λιακωτό και κρύφτηκε ανάμεσα στα παραπετάσματα που κρέμονταν μπροστά στην πόρτα (ή κρεμόντουσαν στην πόρτα). Ένας στρατιώτης που (ή καθώς) έτρεχε εδώ κι εκεί παρατήρησε τα πόδια του· τον αναγνώρισε που κρυβόταν· αφού τον τράβηξε έξω, τον προσαγόρευσε αυτοκράτορα. Από εκεί τον οδήγησε στους συντρόφους του. Από αυτούς μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο λυπημένος κι έντρομος, ενώ (την ώρα που) το πλήθος που τον συναντούσε τον λυπόταν σαν να επρόκειτο να πεθάνει. Την επόμενη μέρα ο Κλαύδιος ανακηρύχτηκε αυτοκράτορας.

Κείμενο 21: ΠΩΣ ΠΗΡΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΤΟ PISAURUM

Brenno duce Galli, apud Alliam flumen deletis legionibus Romanorum, everterunt urbem Romam praeter Capitolium, pro quo immensam pecuniam acceperunt. Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Όταν ήταν αρχηγός ο Βρέννος, οι Γαλάτες (ή: οι Γαλάτες με αρχηγό το Βρέννο), αφού κατατρόπωσαν τις λεγεώνες των Ρωμαίων (κοντά) στον ποταμό Αλλία, κατέστρεψαν εντελώς την πόλη Ρώμη εκτός από το Καπιτώλιο, για το οποίο πήραν ως αντάλλαγμα (ως αντίτιμο) ένα τεράστιο χρηματικό ποσό. Τότε ο Κάμιλλος, ο οποίος είχε παραμείνει εξόριστος για πολύ καιρό στην Αρδέα, εξαιτίας της λείας από τους Βηίους, η οποία δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, εκλέχτηκε δικτάτορας, αν και απουσίαζε˙ αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες, ενώ (που) ήδη αποχωρούσαν: αφού τους εξολόθρευσε, πήρε πίσω (επανέκτησε) όλο το χρυσάφι. Επειδή αυτό ζυγίστηκε εκεί, έδωσε το όνομά του στην πόλη: ονομάζεται δηλαδή Πίσαυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι. Ύστερα από αυτή την πράξη (ο Κάμιλλος) επέστρεψε στην εξορία, από όπου όμως γύρισε, αφού τον παρακάλεσαν.

Κείμενο 24: ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΕΝΟΣ ΨΕΥΤΗ

Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasica sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: "Quid?" inquit "Ego non cognosco vocem tuam?" Visne scire quid Nasīca responderit? "Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?"

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικάς είχε πάει στον Έννιο τον ποιητή και (όταν) σ' αυτόν που (ο οποίος) από την πόρτα ζητούσε τον Έννιο, η υπηρέτρια είχε πει ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικάς κατάλαβε ότι εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του αφεντικού της και ότι εκείνος ήταν μέσα. Μάθε τώρα τι έκανε αργότερα ο Νασικάς. Μετά από λίγες μέρες, όταν ο Έννιος είχε έρθει στον Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικάς φώναξε δυνατά ότι δεν ήταν στο σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος επειδή ο Νασικάς τόσο φανερά ψευδόταν είπε: «Τι λοιπόν; Εγώ δεν αναγνωρίζω τη φωνή σου;» Μήπως θέλεις να μάθεις τι (του) απάντησε ο Νασικάς; «Είσαι αναιδής άνθρωπος. Εγώ όταν σε ζητούσα, πίστεψα την υπηρέτριά σου ότι εσύ δεν ήσουν στο σπίτι. Εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;»

Κείμενο 25 : ΠΩΣ ΕΝΑ ΣΥΚΟ ΣΤΑΘΗΚΕ ΑΦΟΡΜΗ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitote decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolite confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthago deleta est.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Κάποια μέρα ο Κάτωνας έφερε στο βουλευτήριο (ή: στη Σύγκλητο) ένα πρώιμο σύκο από την Καρχηδόνα και ενώ το έδειχνε (ή: δείχνοντάς το) στους Συγκλητικούς «Σας ρωτώ», είπε «πότε νομίζετε πως αυτό το σύκο κόπηκε από το δέντρο». Όταν όλοι απάντησαν πως ήταν φρέσκο, «Κι όμως πριν από τρεις μέρες» είπε «μάθετε πως κόπηκε στην Καρχηδόνα. Τόσο κοντά στα τείχη έχουμε τον εχθρό! Φυλαχτείτε λοιπόν από τον κίνδυνο, προστατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Να αποβάλετε την αυτοπεποίθηση που είναι υπερβολική σε σας. Μην πιστέψετε πως θα ενδιαφερθεί κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δε φροντίσετε για την πατρίδα. Θυμηθείτε ότι κάποτε η πολιτεία βρέθηκε στον έσχατο κίνδυνο!». Κι αμέσως άρχισε ο τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, στη διάρκεια του οποίου καταστράφηκε η Καρχηδόνα.

Κείμενο 27: ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΩΡΙΜΑΖΕΙ ΟΠΩΣ ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti legit. Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia quae scripsisset, sed videri tamen ea sibi duriora et acerbiora. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliora enim fore spero, quae deinceps scribam. Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniis: quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda; sed quae gignuntur statim vieta et mollia, non matura mox fiunt sed putria».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Όταν ο Άκκιος είχε έλθει από την πόλη Ρώμη στον Τάραντα, όπου ο Πακούβιος σε μεγάλη πια ηλικία είχε αποσυρθεί, κατέλυσε σε αυτόν. Ο Άκκιος, ο οποίος ήταν πολύ μικρότερος στην ηλικία, διάβασε σε αυτόν, επειδή το επιθυμούσε, την τραγωδία του, της οποίας το όνομα είναι «Ατρέας». Τότε ο Πακούβιος είπε ότι ήταν βέβαια ηχηρά και μεγάλα όσα είχε γράψει, αλλά όμως ότι του φαίνονταν κάπως τραχιά και πικρά. «Έτσι είναι» είπε ο Άκκιος «όπως λες· και δεν μετανιώνω βέβαια καθόλου γι' αυτό· διότι ελπίζω, ότι θα είναι καλύτερα αυτά που θα γράψω στη συνέχεια. Γιατί αυτό που συμβαίνει στους καρπούς, το ίδιο λένε ότι συμβαίνει και στα πνεύματα: αυτοί που γεννιούνται σκληροί και πικροί ύστερα γίνονται γλυκείς και ευχάριστοι· αλλά αυτοί που γεννιούνται από την αρχή μαραμένοι και μαλακοί, δεν ωριμάζουν αργότερα αλλά σαπίζουν».

Κείμενο 29: Ο ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ, Ο ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΑΚΙ

Cum Octavianus post victoriam Actiacam Romam rediret, homo quidam ei occurrit corvum tenens; eum instituerat haec dicere: «Ave, Caesar, victor imperator». Caesaris multum interfuit corvum emere; itaque viginti milibus sestertium eum emit. Id exemplum sutorem quendam incitavit, ut corvum doceret parem salutationem. Diu operam frustra impendebat; quotiescumque avis non respondebat, sutor dicere solebat «Oleum et operam perdidi». Tandem corvus salutationem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audita salutatione Caesar dixit: «Domi satis salutationum talium audio». Tum venit corvo in mentem verborum domini sui: «Oleum et operam perdidi». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, quanti nullam adhuc emerat.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Καθώς (ή: όταν) ο Οκταβιανός επέστρεφε στη Ρώμη μετά τη νίκη του στο Άκτιο, πήγε να τον συναντήσει κάποιος άνθρωπος που κρατούσε ένα κοράκι Το είχε διδάξει να λέει τα εξής: «Χαίρε, Καίσαρα, νικητή στρατηγέ». Ο Καίσαρας ενδιαφέρθηκε πολύ να αγοράσει το κοράκι˙ το αγόρασε λοιπόν για είκοσι χιλιάδες σηστερτίους. Το παράδειγμα αυτό παρακίνησε κάποιον παπουτσή να μάθει τον ίδιο χαιρετισμό σ' ένα κοράκι. Για πολύ καιρό κόπιαζε μάταια˙ κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παπουτσής συνήθιζε να λέει: «Κρίμα στον κόπο μου (ή: έχασα το λάδι και τον κόπο μου)». Επιτέλους το κοράκι έμαθε τον χαιρετισμό και ο παπουτσής θέλοντας να κερδίσει χρήματα, το έφερε στον Καίσαρα. Όταν άκουσε τον χαιρετισμό, ο Καίσαρας είπε: «Στο σπίτι ακούω αρκετούς τέτοιους χαιρετισμούς». Τότε το κοράκι θυμήθηκε (ή: τότε ήρθαν στο νου του κορακιού) τα λόγια του αφεντικού του: «Κρίμα στον κόπο μου (ή: έχασα το λάδι και τον κόπο μου)». Ακούγοντας τα λόγια αυτά, ο Αύγουστος γέλασε και αγόρασε το πουλί για τόσο (μεγάλο ποσό), για όσο δεν είχε αγοράσει κανένα (πουλί) μέχρι τότε.

Κείμενο 31: Η ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΑ ΔΕ ΒΓΑΙΝΕΙ ΠΑΝΤΑ ΣΕ ΚΑΛΟ

Bello Latino T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Romanorum praefuit. Is cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: «Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius opera hostes fugati erant, morte multavit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Στον Λατινικό πόλεμο, ο Τίτος Μάνλιος, ύπατος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός, όταν κάποτε **έφευγε** από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και προκλήθηκε σε μάχη από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια: «Ας μονομαχήσουμε, για να κριθεί από την έκβαση της μονομαχίας πόσο ο Λατίνος στρατιώτης ξεπερνά τον Ρωμαίο σε ανδρεία». Τότε ο νεαρός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και παρακινημένος από την επιθυμία του για μάχη, όρμησε στον αγώνα αντίθετα με την διαταγή του υπάτου· και όντας γενναιότερος από τον εχθρό, τον διαπέρασε με το δόρυ και τον γύμνωσε από τα όπλα. Αμέσως οι εχθροί ζήτησαν τη σωτηρία στη φυγή. Αλλά ο ύπατος, όταν επέστρεψε στο στρατόπεδο, τιμώρησε με θάνατο τον νεαρό, με τις ενέργειες του οποίου (χάρη στον οποίο) οι εχθροί είχαν τραπεί σε φυγή.

Κείμενο 34: Ο ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ Ο ΑΦΡΙΚΑΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΗΣΤΑΡΧΟΙ

Cum Africanus in Literno esset, complures praedonum duces forte salutatum ad eum venerunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is fores reserari eosque intromitti iussit. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrare solent, domum reverterunt.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Όταν ο Αφρικανός βρισκόταν στο Λίτερνο, αρκετοί αρχηγοί ληστών τυχαία ήρθαν σ' αυτόν για να τον χαιρετίσουν επίσημα. Τότε ο Σκιπίωνας επειδή **νόμισε** ότι αυτοί είχαν έρθει για να συλλάβουν αυτόν τον ίδιο, εγκατέστησε στο σπίτι φρουρά από δούλους του σπιτιού (οικιακούς). Μόλις παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού πέταξαν μακριά τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) ότι αυτοί είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του. Όταν οι δούλοι μετέφεραν αυτά στον Σκιπίωνα, αυτός διέταξε να ανοιχθούν οι πόρτες και να μπουν αυτοί μέσα (να ανοίξουν τις πόρτες και να τους οδηγήσουν/βάλουν μέσα). Οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό και φίλησαν με πάθος το δεξί χέρι του Σκιπίωνα. Αφού άφησαν μπροστά στην είσοδο δώρα, τα οποία οι άνθρωποι συνηθίζουν να προσφέρουν στους αθάνατους θεούς, επέστρεψαν στην πατρίδα (τους).

Κείμενο 36: ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legati ad eum venerunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: "Supervacaneae, ne dicam ineptae, legationis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem; et mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse".

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος ήταν πάρα πολύ ολιγαρκής, για να μπορεί να περιφρονεί ευκολότερα τα πλούτη. Κάποια μέρα ήρθαν σ' αυτόν απεσταλμένοι των Σαμνιτών. Εκείνος παρουσιάστηκε σ' αυτούς για να τον δουν να κάθεται σε ένα σκαμνί δίπλα στη φωτιά και να τρώει από (ένα) ξύλινο πιάτο. Περιφρόνησε τα πλούτη των Σαμνιτών και οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του. Όταν δηλαδή σ' αυτόν είχαν προσφέρει πολύ χρυσάφι, σταλμένο από το δημόσιο ταμείο, για να το χρησιμοποιήσει, χαλάρωσε το πρόσωπό (του) με γέλιο και αμέσως είπε: «Μέλη της περιττής, για να μην πω της ανόητης, πρεσβείας, πείτε στους Σαμνίτες ότι ο Μάνιος Κούριος προτιμά να εξουσιάζει τους πλούσιους παρά να γίνει ο ίδιος πλούσιος· και θυμηθείτε ότι εγώ δεν είναι δυνατόν ούτε στη μάχη να νικηθώ ούτε με χρήματα να διαφθαρώ».

Κείμενο 38: Η μοίρα της Καικιλίας

Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur. Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: "ego libenter tibi mea sede cedo". Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit; postea is puellam in matrimonium duxit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Η Καικιλία, η σύζυγος του Μετέλλου, ενώ επιδίωκε την εμφάνιση κάποιου γαμήλιου οιωνού για την κόρη της αδελφής της, σύμφωνα με τις πατροπαράδοτες συνήθειες, δημιούργησε η ίδια οιωνό. Μια νύχτα δηλαδή καθόταν με την κόρη της αδελφής (της) σε κάποιο μικρό ιερό και περίμενε μέχρι να (μέχρις ότου) ακουστεί κάποια φωνή που να ανταποκρινόταν στον σκοπό τους. Τελικά η κοπέλα, κουρασμένη από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία (της) να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση της. Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «εγώ ευχαρίστως σου παραχωρώ τη θέση μου». Αυτόν τον λόγο λίγο αργότερα επιβεβαίωσε η ίδια η πραγματικότητα. Πέθανε δηλαδή η Καικιλία, την οποία ο Μέτελλος, όσο **ζούσε**, την **αγάπησε** πολύ· αργότερα αυτός παντρεύτηκε την κοπέλα (οδήγησε την κοπέλα σε γάμο).

Κείμενο 42: Ο ΚΙΚΕΡΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΙΛΙΝΑ

Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminent, non videant, aut ea, quae vident, dissimulent: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliana castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Υπάρχουν μερικοί σε αυτήν την τάξη (των Συγκλητικών), οι οποίοι είτε αυτά, τα οποία πλησιάζουν απειλητικά, δεν (τα) βλέπουν, είτε αυτά, τα οποία βλέπουν, προσποιούνται (ότι δεν τα βλέπουν). Αυτοί εξέθρεψαν την ελπίδα του Κατιλίνα με επιεικείς αποφάσεις και ενίσχυσαν τη συνωμοσία, που γεννιόταν, με το να μην πιστεύουν (στην ύπαρξή της). Υπό την επιρροή αυτών ενεργώντας πολλοί, όχι μόνο φαύλοι αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν ότι αυτό έγινε σκληρά και τυραννικά. Τώρα καταλαβαίνω ότι αν αυτός φθάσει στο στρατόπεδο του Μανλίου, όπου κατευθύνεται, κανείς δεν θα είναι τόσο ανόητος, που (ώστε) να μην βλέπει ότι έγινε η συνωμοσία, κανείς (δεν θα είναι) τόσο αχρείος, που (ώστε) να μην το ομολογήσει.

Κείμενο 43: Η ΟΡΓΗ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Num ad hostem veni et captiva in castris tuis sum ? In hoc me longa vita et infelix senecta traxit, ut primum exsulem deinde hostem te viderem? Qui potuisti populari hanc terram, quae te genuit atque aluit ? Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit ? Quamvis infesto et minaci animo perveneras, cur, cum in conspectu Roma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penates mei sunt, mater coniunx liberique» ? Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur ; nisi filium haberem, libera in libera patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futura sum: at contra hos, si pergis, aut immatura mors aut longa servitus manet.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Μήπως έχω έλθει σε εχθρό και είμαι αιχμάλωτη στο στρατόπεδό σου; Σε τέτοιο σημείο με έσυρε η μακροζωία και τα δύστυχα γηρατειά (μου) ώστε να σε δω πρώτα εξόριστο (κι) έπειτα εχθρό; Πώς μπόρεσες να λεηλατήσεις αυτή τη χώρα η οποία σε γέννησε και σε ανέθρεψε; Δεν σου πέρασε η οργή όταν περνούσες τα σύνορα της πατρίδας; Παρ' όλο που είχες έλθει με εχθρική και απειλητική διάθεση, γιατί, όταν είδες τη Ρώμη, δεν σου ήρθε στο μυαλό: «Μέσα σ' εκείνα τα τείχη βρίσκονται το σπίτι και οι εφέστιοι θεοί μου, η μητέρα, η σύζυγος και τα παιδιά (μου)»; Εγώ λοιπόν αν δεν (σε) είχα γεννήσει, η Ρώμη δεν θα **πολιορκείτο**˙ αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη σε ελεύθερη πατρίδα. Εγώ τίποτε πια δεν μπορώ να πάθω, ούτε πρόκειται να είμαι για πολύ καιρό τόσο δυστυχισμένη: όμως αντίθετα αυτούς, αν συνεχίσεις, τους περιμένει ή πρόωρος θάνατος ή μακρόχρονη σκλαβιά.

Κείμενο 44: Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΤΥΡΑΝΝΩΝ

Haec est tyrannorum vita, in qua nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatione dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, ceciderunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicorum. Hoc est quod Tarquinium dixisse ferunt exulantem:«Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ :

Αυτή είναι η ζωή των τυράννων, στην οποία δεν μπορεί να υπάρξει καμία εμπιστοσύνη, καμία αγάπη, καμία πίστη σε σταθερή φιλία: στους τυράννους όλα πάντοτε είναι ύποπτα και ταραγμένα˙ σ' αυτούς δεν υπάρχει καμία θέση για φιλία. Γιατί δεν ξέρω ποιος μπορεί να αγαπά αυτόν τον οποίον φοβάται ή αυτόν που νομίζει πως τον φοβάται. (Στους τυράννους) δείχνουν εντούτοις (οι γύρω τους) υποκριτικό σεβασμό, τουλάχιστον για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν όμως τυχαία, όπως συμβαίνει συνήθως, χάσουν την εξουσία, τότε γίνεται αντιληπτό (ή: τότε καταλαβαίνουν) πόσο υπήρξαν στερημένοι από φίλους (ή: πόσο τους έλειπαν οι φίλοι). Αυτό είναι που λένε ότι είπε ο Ταρκύνιος, όταν ήταν εξόριστος: «Τότε (μόνον) κατάλαβα ποιους είχα πιστούς φίλους, ποιους άπιστους, όταν δεν μπορούσα πια να ανταποδώσω τη χάρη ούτε σε εκείνους ούτε σε αυτούς».

Κείμενο 45: ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΠΤΕΡΩΝΕΙ ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ

Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur quantoque in periculo res sit. Tum cuidam ex equitibus Gallis persuadet ut ad Ciceronem epistulam deferat. Curat et providet ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Ο Καίσαρας πληροφορείται από τους αιχμαλώτους τι συμβαίνει στο στρατόπεδο του Κικέρωνα και σε πόσο μεγάλο κίνδυνο βρίσκονται τα πράγματα (ή: και πόσο κρίσιμη είναι η κατάσταση). Τότε πείθει κάποιον από τους Γαλάτες ιππείς να μεταφέρει μια επιστολή στον Κικέρωνα. Φροντίζει και προνοεί να μην μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς, αν αρπάξουν την επιστολή. Για τον λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να (τη) ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως θα έλθει γρήγορα με τις λεγεώνες (του). Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Αυτό, τυχαία (ή: κατά σύμπτωση), καρφώθηκε σ' έναν πύργο και τρεις μέρες αργότερα γίνεται αντιληπτό από κάποιον στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει μέχρι τέλους την επιστολή και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία (τους).
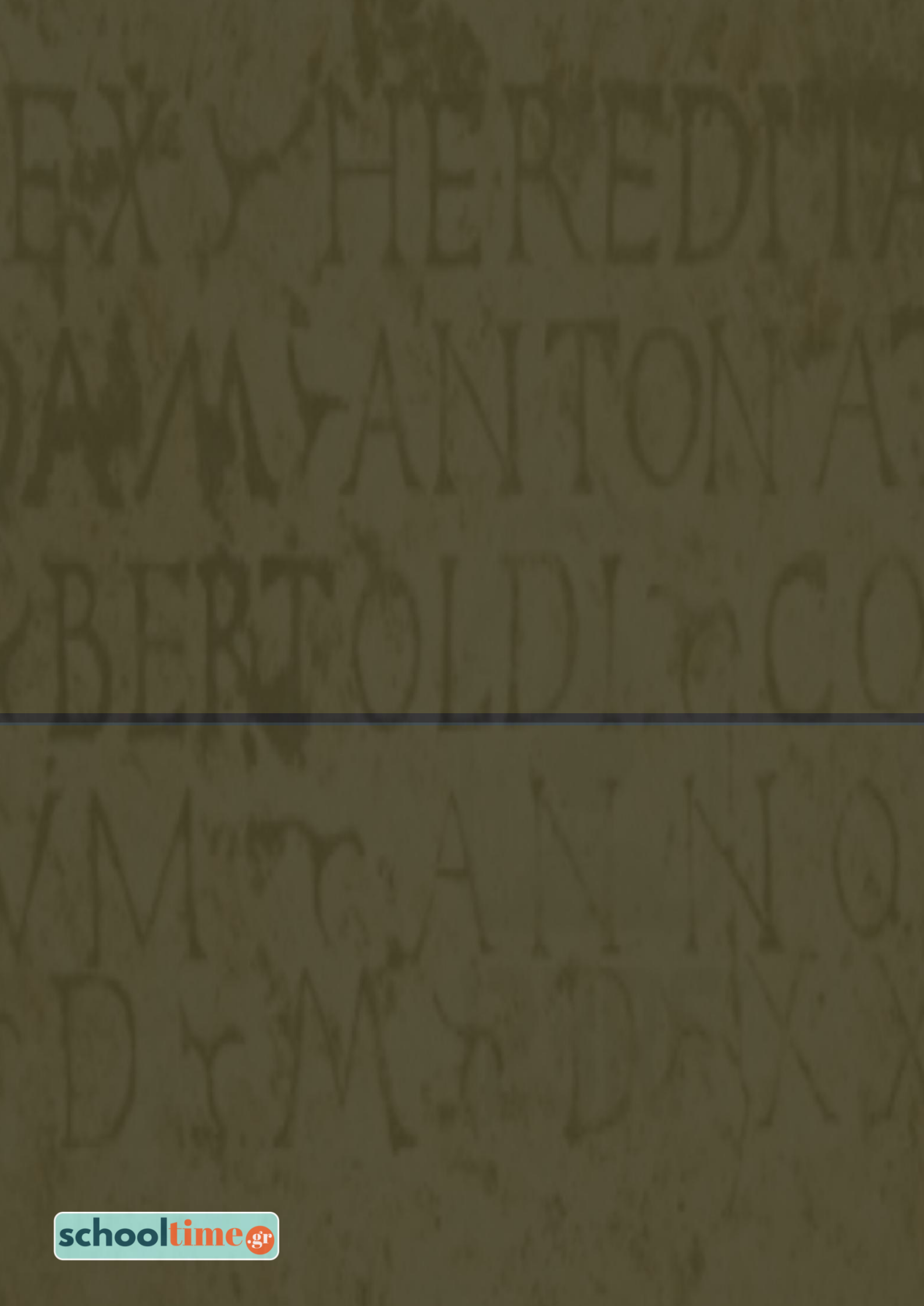
Εκδόσεις schooltime.gr
Τηλ.: 6977554086
e-mail: info@schooltime.gr
website: www.schooltime.gr